

Мухим масалалар депутатлар муҳокамасида

Вилоят ҳокимлигида халқ депутатлари вилоят Кенгашининг тўққизинчи сессияси бўлиб ўтди.

Сессия ишида халқ депутатлари вилоят Кенгаши депутатлари, шунингдек, вилоятдан сайланган Олий Мажлис Сенати аъзолари, вилоят ҳокими ўринбосарлари, бошқарма ва ташкилотлар раҳбарлари иштирок этди. Шаҳар ва туманлар билан видеоконференция шаклида ўтказилган сессия ишида тегишли маҳаллий давлат ҳокимияти ва бошқаруви органлари вакиллари ҳам қатнашди.

Депутатлар дастлаб пандемия шароитида тадбиркорлик субъектларини қўллаб-қувватлаш ҳамда имтиёзли кредитлар ажратишда кўрилатган чоралар самарадорлиги тўғрисидаги масалани муҳокама қилишди.

Масала юзасидан ахборот берган **Марказий банк вилоят бош бошқармаси бошлиғи Отабек Тўхтаев**нинг қайд этишича, пандемия туфайли тижорат банклари томонидан 7 612 та тадбиркорларнинг 1 триллион 385,5 миллиард сўмлик кредитлари ҳамда 150 мингга яқин жисмоний шахсларга ажратилган кредитларнинг муддати 2020 йил 1 октябрга қадар узайтирилган.

Худди шундай жисмоний шахслар ва ЯТТларга ажратилган кредитлар бўйича 152 мингдан ортиқ (шундан 2 471 та ЯТТларга 64,5 миллиард сўм) кредитлар бўйича таътиллари берилган.

Тадбиркорлар фаолиятини қўллаб-қувватлаш орқали коронавирус пандемиясининг иқтисодий-га бўлган салбий таъсирини юмшатиш мақсадида тижорат банклари томонидан жорий йилнинг ўтган даврида озиқ-овқат соҳасида 277 та лойиҳага 181 миллиард, оилавий тадбиркорликни қўллаб-қувватлаш борасида 3 306 та лойиҳага 133,7 миллиард, қишлоқ хўжалиги соҳасида 204 та лойиҳага 101,6 миллиард сўм кредитлар ажратилган.

“Тадбиркорлик фаолиятини қўллаб-қувватлаш Давлат жағмармаси” томонидан вилоятдаги жами 802 та тадбиркорлик субъектларининг 160 тасига 97,3 миллиард сўмлик кафилик, 636 тасига 144,7 миллиард сўмлик фоизларни қоплаш бўйича компенсация ҳамда 6 та субъектга 4,6 миллиард сўм имтиёзли кредит ресурслари ажратилган.

Муҳокамалар давомида банк тизимининг аҳоли даромадларини оширишдаги ўрни ва аҳамиятини юксалтириш бўйича атрофича фикрлар билдирилди.

Депутатлар – А.Ахроров, Н.Холиқов ва Ф.Тошев банклар фаолиятини тадбиркорга, аҳолига янада яқинлаштириш, лойиҳалар ижросини таъминлашда депутатлар фаоллиги ва банклар масъулиятини кучайтириш юзасидан таклифлар билдиришди.

Сессияда вилоятда фойдаланилмасдан бўш турган давлат кўчмас мулки объектларидан самарали фойдаланишни ташкил этиш тўғрисидаги масала юзасидан **давлат активларини бошқариш агентлиги вилоят бошқармаси бошлиғи С.Маҳмаилов** маъруза қилди.

– Бу масаланинг сессия кун тартибига киритилиши бежиз эмас, – дейди **вилоят Кенгаши Маҳаллий бюджетни шакллантириш ва ижро этиш, иқтисодий ислохотларни амалга ошириш ва тадбиркорликни ривожлантириш масалалари бўйича доимий комиссияси раиси Ф.Насруллаев**. – Деярли барча туманларда ҳалигача фойдаланилмай келаётган бинолар бор. Улар турли ташкилот ва идораларга тегишли. Бир неча бор мурожаатга, талабга қарамасдан вазирлик ва идоралар бундай бинолардан фойдаланиш бўйича таклифларимизга эътибор беришмади. Ҳатто “Йўл харитаси”га киритилса-да ижроси таъминланмади. Доимий комиссиямиз инвесторлардан тушган таклифларни ҳисобга олиб, аввал бу биноларни вилоят ҳокимлиги балансида олиш, кейин электрон савдо ёки тендер орқали сармоядорларга бериш, бунинг учун масалани депутатлар ҳукмига ҳавола этишни лозим топди.

Шу боис, муҳокамалар чоғида бўш турган бир қатор давлат мулки объектлари ўрнатилган тартибда маҳаллий ҳокимликлар балансида олиниши ва улар тўғрисида жамоатчиликка маълум қилиниб, энг потенциал инвесторга қулай шартларда берилиши белгиланди.

Сессияда вилоят маҳаллий бюджетининг қўшимча манбаларидан фойдаланиш тўғрисидаги масала муҳокама этилди. Унда вилоят бюджетининг 2020 йил биринчи чорак даромадлар режасининг ошириб бажарилган қисми ҳисобидан амалга ошириладиган тадбирлар ва ажратиладиган маблағлар белгилаб берилди.

Хусусан, Самарқанд шаҳри Регистон кўчасида жойлашган “АРТ” галереясини реконструкция қилиш учун 1 миллиард сўм маблағ ажратиладиган бўлди. Ургут тумани Янгиариқ қишлоқ врачлик пунктнинг авария ҳолатига келиб қолган биносини таъмирлаш учун 448 миллион сўм маблағ ўтказишга розилик берилди.

Сессияда ташкилий масалалар ҳам кўрилди.

2018 йилдан вилоят ҳокимлиги ишлар бошқарувчиси лавозимида ишлаб келаётган **Раҳматуллаев Бехзод Раҳматуллаевич** вилоят ҳокимлиги ташкилий-назорат гуруҳи раҳбари лавозимига тасдиқланди.

Бу лавозимда шу пайтгача ишлаган **Назаров Фарҳод Шарипович** Республика Маънавият ва маърифат маркази вилоят бўлим бошлиғи вазифасига тайинланган.

Депутатлар 2018 йилдан вилоят ҳокимлиги молия бош бошқармаси бошлиғи ўринбосари лавозимида ишлаган **Шамшиев Жамолiddин Эргашевич**ни вилоят ҳокимлиги инжиниринг компанияси директори лавозимига тасдиқлашди.

Шу пайтгача бу лавозимда фаолият кўрсатган **Арзиқулов Сахобиддин Жиянбоевич** Олий Мажлис Сенати девонининг Давлат бюджети ва ҳудудларни ижтимоий-иқтисодий ривожлантириш масалаларини таҳлил қилиш шўъбаси бош маслаҳатчиси лавозимида иш бошлаган.

Сессия ишида кўрилган барча масалалар юзасидан тегишли қарорлар қабул қилинди.

САМАРҚАНДДА 1000 ўринли карантин ҳудуди ва 100 ўринли шифохона қурилмоқда

Паст Дарғом туманида жойлашган ҳарбий қисмнинг бўш турган 9,36 гектар ер майдонида 1000 ўринли карантин ҳудуди қурилмоқда. Лойиҳа қиймати 12 миллиард сўм бўлган комплекс “Бунёдкор обод Пастдарғом” давлат унитар корхонаси қурувчилари томонидан барпо этиляпти.

– Қурилиш ишларини май ойининг охирида бошлаганимиз, – дейди корхона раҳбари Ақтам Бўриев. – Бугунгача тулроқ-ер зичланиб, айни пайтда шағал тошларини ёйиш ишларини бажаряпмиз. Карантин ҳудуди тез бунёд бўладиган 140 дан ортиқ контейнердан тикланади. Ҳозирда “Завтосаноат” акциядорлик компанияси томонидан барча зарур мебеллар билан жиҳозланган контейнерлар келтирилган.

Шунингдек, “Бунёдкор обод Пастдарғом” давлат унитар корхонаси қурувчилари томонидан Самарқанд шаҳридаги ҳарбий қисмнинг бўш турган 8,9 гектар майдонида 100 ўринли

замонавий шифохона қурилмоқда. Лойиҳа қиймати 25 миллиард сўм бўлган бу мажмуа яқинида тиббиёт ходимлари учун турар жойлар қурилиши ҳам режалаштирилган.

Карантин қондаларига қатъий амал қилган ҳолда 100 дан ортиқ ишчи, 20 дан ортиқ техника ёрдамида амалга оширилаётган қурилиш ва жиҳозлаш ишларини қисқа кунларда ниҳоясига етказиш режалаштирилган.

Бахтиёр РУСТАМОВ.

Суратда: қурилиш жараёнидан лавҳалар акс этирилган.

Жорий йилнинг 4 июнь куни самарқандлик 5 нафар фуқаро коронавирусдан даволаниб, реабилитацияга кузатилди. Уларнинг 2 нафари эркак, 3 нафари аёл бўлиб, каттаси 42 ёшда, кичиги 15 ёшда.

Вилоятда жами касаллик қайд этилганлар сони 5 июнь 17.00 га қадар 364 нафарни ташкил этмоқда. Жами соғайганлар 314 нафарга етди, даволанаётганлар эса 48 нафар.

Ҳокимлар, бошқарув органлари раҳбарлари

онлайн-брифинг ўтказмоқда

Шу йилнинг 26 май куни ўтказилган видеоселектор йиғилишида давлатимиз раҳбари туман, шаҳар, вилоят ҳокимлари, вазирлар ҳар ойда бир марта Президент қарорлари ижроси бўйича брифинг ўтказиб, оммавий ахборот воситалари, парламент вакиллари ва кенг жамоатчилик олдида ҳисобот бериб бориши кераклигини айтган эди.

Мазкур талабдан келиб чиқиб, Самарқандда вилоят, шаҳар ва туманлар ҳокимлари, вилоятдаги бошқарув органлари раҳбарларининг онлайн-брифинглар ўтказиш бўйича медиа-режаси тасдиқланди ҳамда мазкур тадбирларни ўтказиш бошланди.

Жумладан, 1 июнь куни вилоят ҳокими онлайн-брифинг орқали вилоятдаги эпидемиологик вазият, Президентимиз фармон ва қарорларининг ижроси ҳақида маълумот берган бўлса, 4 июнь куни вилоят санитария-эпидемиологик осойишталик маркази, вилоят давлат санитария-эпидемиология назорати ҳамда вилоят давлат солиқ бошқармалари раҳбарлари томонидан онлайн-брифинглар ўтказилди. Кеча эса шундай тадбирлар Самарқанд ва Тойлоқ туманлари ҳокимлари иштирокида ташкил этилди.

Чашманинг тўлиб, тиниқ оқишига

ноқонуний қурилмалар халақит бермоқда

Бугунги кунда Самарқанд шаҳридаги Боғишамол, Сиёбча, Шаар, Чашма, Жарариқ, Оби Раҳмат ва Оби Машҳад каби 6 та канал ва дренаж-коллекторлар қарийб юзга яқин маҳалла ҳудудидан оқиб ўтади. Аммо сўнгги йилларда ёғингарчиликлар сабаб мавжуд ариқ-зовурлар, хусусан, коллектор ва дренаж тармоқлари тошқинни кўтаролмай кўча ва йўللарни сув босди, айрим ҳудудларда жойлашган уй-жойларга сув кирди. Бунга тармоқлар атрофи йиллар давомида турли қурилишлар туфайли аҳоли томонидан эгаллаб олингани ҳам сабаб бўлди. Ҳатто айрим бино ва иншоотлар ариқлар устида қурилган сув йўлининг тўсилишига, каналларнинг ўтказувчанлик сифмининг торайишига олиб келди.

Ҳозирда вилоят ҳокими ташаббуси билан канал ва коллекторлар муҳофаза зонасини тиклаш бўйича жиддий иш олиб борилмоқда. Қондага зид қурилмалар бузилиб, айрим тўсиқлар олиб ташланмоқда.

«Чашма» коллектор-дренаж тармоғининг узунлиги 7,5 километр бўлиб, қарийб 5 километри таъмирталаб аҳволда. Шу пайтгача ариқнинг

Кулолон кўчасидан ўтувчи қисми чиқиндиҳонага айланиб қолган, муҳофаза зонаси аҳоли томонидан ўзбошимчилик билан эгаллаб олинди, камига хонадонлардан чиқаётган оқова сувлар ҳам оқизиб қўйилган эди.

Самарқанд шаҳар ободонлаштириш бошқармасининг каналлар ва коллектор-дренаж тармоқларидан фойдаланишга ихтисослашган

бўлим томонидан Чашманинг Боғишамол канали билан бирлашган жойидаги 8 метр чуқурликдаги назорат қудуғи чиқиндилардан тозаланди. Ер остида жойлашган коллекторнинг ёрилган ва синган бетон плита бўлаклари чиқариб олинди.

Чашма ариқининг Амир Темури маҳалласидан оқиб ўтадиган қарийб 450 метр қисми коллектор сифатида усти ёпилиб, пиёдалар йўлагига айлантирилди, – дейди Самарқанд шаҳар ободонлаштириш бошқармаси каналлар ва кол-

лектор-дренаж тармоқларидан фойдаланишга ихтисослашган бўлими бошлиғи Нуриддин Солиҳов. – Ариқ атрофида турли қурилмалар бунёд этилишига, ҳатто айрим бино ва иншоотларни ариқлар устида қуришга турли йилларда шаҳар ҳокимлиги ва шаҳар кадастр идорасидан рухсат бериб келинганлиги ажабланарли ҳол. Бугун эса ноқонуний деб топилган бу каби бино ва қурилмалар бузилмоқда.

2-саҳифа >>>

Истеъмол саватчаси

У нима учун керак?

Мамлакатимизда яшаш минимуми ва истеъмол саватчасини белгилаш масаласи энг кўп муҳокама қилинган, тез-тез кун тартибига чиқаётган мавзулардан бирига айланди.

Бу бежиз эмас. 3 июнь куни Президентимиз Шавкат Мирзиёев раислигида камбағалликни қисқартириш масалалари бўйича ўтказилган видеоселектор йиғилишида жорий йил 1 октябргача тирикчилик учун зарур энг кам миқдор ва минимал истеъмол саватчасининг ҳуқуқий асослари ишлаб чиқиши бўйича вазифа қўйилди.

Камбағалликни қисқартириш, бу борадаги ишларни сифатли ва самарали ташкил этиш бир қатор омилларга боғлиқ. Шулардан энг муҳими, камбағалликни белгилловчи меzonларни аниқлаштириб олишдир. Бундай меzon бўлмаса, аслида ким, нима учун камбағаллигини айтишнинг ўзи хато бўлади. Яшаш минимумининг ҳуқуқий асоси яратилса, бу борадаги статистик маълумотлар ҳам тизимлашади.

Мутасадди идоралар вакиллари Ўзбекистонда тирикчилик учун зарур энг кам миқдорнинг қанча эканини айтиш ҳуқуқий саволлар туғилишига олиб келишини таъкидлаб, яшаш минимумини расман белгилашнинг ҳозирча имкони йўқ, деган мазмунда фикр билдиришган эди. Бу фикр Конституциямизнинг 39-моддасида пенсиялар, нафақалар, ижтимоий ёрдам кабиларнинг миқдори расман белгиланган тирикчилик учун зарур энг кам миқдордан оз бўлиши мумкин эмаслиги белгилаб қўйилгани билан изоҳланган эди. Яъни, расмийларга кўра, яшаш минимуми расман белгиланадиган бўлса, пенсия ва ижтимоий ёрдам пулларини шундан кам бўлмаган миқдорда ошириш имконияти йўқ, бюджет бунга йўл бермайди. Бойси, ялпи

ички маҳсулот даражаси ўсиши тез эмас.

Тўғри, яшаш минимуми ва истеъмол саватчасини жорий этиш, бу борадаги муносабатларни тўлиқ, изчил тартибга солиш осон бўладиган жараён эмас. Лекин "осон эмас", "ҳозир эмас", деб қўйиладиган бўлса, муаммолар ҳал этилиши анча чўзилиб кетиши мумкин. Бу эса вазиятни борган сари қийинлаштиради.

Пандемия шароитида эҳтиёжманд оилаларни қўллаб-қувватлаш, ижтимоий ёрдамнинг манзиллигини таъминлаш долзарб вазифага айланди. Қонунчиликдаги айрим камчиликлар янада яққолроқ сезилди. Шунинг учун Президент қўйган вазифани ижро этиш, яшаш минимуми ва истеъмол саватчасини жорий қилиш бўйича ҳуқуқий асосларни ишлаб чиқиш зарур. Бошқа масалалар жараёнда имкониятга қараб ҳал этилгани мақсадга мувофиқ бўлади, деб ҳисоблайман. Нимага десангиз, бу ишга жазм этмасдан камбағалликни қисқартириш дастурларини самарали амалга ошириб бўлмайди. Камбағаллик камаймаса, жойларда ижтимоий муаммолар кўпаяди.

Мазкур йўналишда партиямиз, парламент кўйи палатасидаги фракциямиз ишчи гуруҳ шакллантирган ҳолда, яшаш минимуми ва истеъмол саватчаси бўйича қонун лойиҳаси концепциясини тайёрлаш устида ишларни бошлади. Мутасадди вазирлик ва идоралар билан ҳамкорликда ишлаб, жараёни тезлаштиради.

Шербек БҲОНОВ,
Олий Мажлис Қонунчилик
палатаси депутати,
ЎзХДП фракцияси аъзоси.

Каттақўрғон «яшил» ҳудуд

Аммо бу карантин қоидаларига риоя қилмаслик керак дегани эмас

"Уйда қолинг". Кейинги уч ойдан бери бу сўз қўлогимизга сингиб кетди. Унинг замирида ўзимиз, оиламиз ва яқинларимиз саломатлигига масъулият ва бурч ётади.

Бу бежиз эмас, коронавирус пандемияси бутун дунёда қўллаб-қувватлаб, иқтисодий хавфларни юзага келтирмоқда. Уни олдини олишнинг биргина йўли карантин қоидаларига қатъий риоя қилиш. Яқинда Каттақўрғон тумани Қадан кўрғонидagi марказий шифохонада бўлди. Ишон-массиз, аммо карантинга қарамай шифохона олдида одамлар шу қадар тирбандки, 2 метрлик масофа туғул уларнинг орасидан ўтиш амри маҳол. Ҳатто дарвоза олдидаги миллий гвардиянинг икки нафар ходими ҳам уларни тартибга сола олмади. Енгил автомашиналарни кўя туринг, улар кўчанинг икки тарафини эгаллаб олган.

Карантин қоидаларига риоя қилмаслик салбий оқибатларга олиб келишини қан-

чалик тушунтирмайлик, аҳолининг бунга амал қилмаслиги бизни ҳайрон қолдирмоқда, дейди туман марказий шифохонаси бош врач Уринбосари Умаркул Маҳмудов. – Тўғри, туманимиз яшил ҳудуд, аммо бу дегани карантин қоидаларига риоя қилмаслик керак дегани эмас. Уларнинг аксарияти шифохонада даволанаётган беморларнинг ортидан келишган. Карантин қоидаларига кўра, бемор ташқаридан озиқ-овқат олиши, яқинлари билан учрашиши мумкин эмас. Афсуски, буни қўччилик тушунмапти. Шунингдек, бел оғриғи, қон босими касалликлари билан мурожаат этаётганлар ҳам бор. Уларга ўзлари яшаётган ҳудуддаги қишлоқ врачлик пунктларига боришлари ёки бириктирилган патронаж ҳамшираларга муро-

жаат этишларини тушунтиряпмиз. Ваҳоланки, туманимизда 600 нафар патронаж ҳамшира, 9 та ҚВП ва 3 та ҚОП мавжуд. Малакали шифокорларимиз туну кун хизматда.

Шифохона дарвозаси олдида навбатда турганларнинг айримлари билан гаплашдик.

– Ёшим 66 да. Эварали бўлдим, келинимни кўришга келдим, – дейди Қумоқ қишлоғида яшовчи онахон Муборак Рустамова. – Аммо дўктирлар ичкарига қўйишмаяпти.

Бир ҳолатни мушоҳада қилайлик. Бугун коронавирусга чалинган битта беморни даволаш учун 32 миллион сум, оғир беморга эса 64 миллион сум маблағ сарфланаяпти. Бу пуллар жамиятнинг ривожини, фарзандларимиз камоли учун сарфланса яхши эмасми? Шунинг учун уйда қолиб, карантин қоидаларига қатъий риоя этишимиз жуда муҳим эканлигини ҳар биримиз англашимиз керак.

Азим ҚОДИРОВ.

«ЗАЛИНИЯ»

ақлли массивга айлантиради

Давлат раҳбарига тақдим қилиш учун тайёрланган лойиҳага асосан, вокзалорти, яъни халқ тилида "залиния" деб ном олган – бир томони темир йўл, иккинчи томони Сиб ариғига туташ, атрофи жарликлардан иборат бу ҳудудда 474 та кўп қаватли турар-жой биноларини қуриш режалаштирилмоқда.

Бундан ташқари, 2,4 километр 110,0 кВли тармоқ тортилиб, 1 та подстанция қурилади ҳамда 2 та 63 Мегаватт трансформатор ўрнатилади. Табиий газ таъминоти бўйича 5,5 километрли Д-325 миллиметрли юкори босимли тармоқ тортилади. Даҳбед сув йиғиш иншоотидан ҳудудга 4,2 километрли тармоқ тортилиб, сув йиғиш иншоотида қўшимча 4 та насос ўрнатилади. Оқова сувларини чиқариш учун 2,6 километр канализация тармоғи қурилади.

Янги қуриладиган ақлли массив ҳудудидан ўтган Самарқанд шаҳар Гагарин кўчасини 8 тасмали йўлга айлантириш кўзда тутилмоқда. Ушбу йўлни яна 4,3 километр давом эттириб, М-39 йўли, яъни Катта Ўзбек тракти билан

боғлаш режалаштирилган. Шунингдек, массив ҳудудида 4 тасмали ички йўллар қурилади. Массивда шунингдек, қуввати 35 минг аҳолига хизмат кўрсатадиган 1 та давлат ва 2 та хусусий поликлиника қурилади. Қуввати 400 ўринли 5 та давлат ва 15 та хусусий мактабгача таълим ташкилоти ва 2000 ўқувчи ўрнига эга 6 та умумий ўрта таълим мактаби барпо этилади.

Давлат хусусий шериклик шартлари асосида маданият ва истироҳат боғи, кинотеатр, маданият уйи, 4 та спорт иншооти, 1 та бассейн ва бошқа ижтимоий инфратузилма объектлари қурилиши режалаштирилган.

Самарқанд шаҳар ҳокимлиги
ахборот хизмати.

Call center: (66) 233-08-41 рақами туну кун фаолият юритмоқда

Самарқанд давлат тиббиёт институтида коронавируснинг олдини олиш бўйича вилоятимиз аҳолисига тиббий маслаҳат берувчи Call center фаолият бошлаганига бир ойдан ошиб қолди. Марказ фаолларининг айтишича, жорий йилнинг 20 апрелидан буён мингдан зиёд кўнғироқлар қабул қилинган.

Марказга ҳар куни ўртача 30-40 га яқин кўнғироқ бўлади, – дейди Call center вакили Алишер Аҳмедов. – Кўнғироқлар турли йўналишда, ҳатто баъзида «Тез ёрдам» хизматига тушолмаганлар ҳам мурожаат қилиб, ёрдам сўрайди. Кези келганда институтимиз қошидаги клиника билан ҳамкорликда беморларни шифохонага олиб бордик.

Аслида марказни ташкил этишдан мақсад аҳолига тиббий масалалар бўйича тавсиялар бериш, мурожаатчиларни тўғри йўналтириш, кўнғироқ қилувчининг мурожаатига қараб зарур тиббиёт муассасалар билан боғланиш ва тиббий ёрдамга муҳтож кишилар ўртасида координацияни ташкил қилишдан иборат. Аҳоли кўпроқ коронавирус билан боғлиқ ҳолатлар бўйича савол қўйишлар ўртасида қандай йўл тутишимиз керак, деган саволлар айланиб, кўп. Шунингдек, жавоб бериш бизнинг ваколатимизга кирмайдиган саволлар ҳам тушмоқда. Марказда ўн нафарга яқин кўнғилчилар кеча-ю кун-

дуз навбатчилик асосида ишлади. Айтиш кераки, бу ёрда меҳнат қилаётган барча кўнғилчилар ўз ихтиёрлари билан фаолият олиб боради, уларга маош тўланмайди.

Ушбу амалиёт кўнғилли талабаларга нима бермоқда?

– Келгусида беморни даволаш билан боғлиқ жараёнга ушбу амалиётнинг фойдаси теғмас, аммо одамлар билан мулоқот қилиш, турли йўналишдаги мурожаатларга жавоб бериш кишига масъулият юқлайди, – дейди СамДТИ талабаси Мунис Эркинов. – Аслида одамлар билан мулоқот қила билиш тажрибаси ҳам шифокор учун аҳамиятли. Кимгадир ёрдамнинг тегаётганини ҳис қилиш ҳам кишига ўзгача бир кайфият бағишлайди. Гарчи ҳали иш фаолиятимни бошламаган бўлсам-да, бу ҳисни туйиш касбимга нисбатан яна бир қарра ҳурматини оширади.

Дарове, Call centerнинг (66) 233-08-41 рақамли телефони узлуксиз ишлаб турибди. Тиббий соҳада саволларингиз бўлса, марҳамат, кўнғилли талабалар, уларнинг устозлари хизматингизга шай.

Гулрўх МҲМИНОВА.

Чашманинг тўлиб, тиниқ оқишига

ноқонуний қурилмалар ҳалақит бермоқда

(Давоми. Бошланиши 1-саҳифада).

Ариқнинг 1,5 километр ҳудудини қазиб, ободонлаштириш, коллектор-дренажларни таъмирлаш мақсадида 6 миллиард сўмдан зиёд маблағ ажратилди.

– Ҳудудда 4 та назорат қудуғи жойлашган бўлиб, ҳозиргача улардан 3 тасини тозаладик, – дейди бўлим ишчиси Даврон Назаров. – Узоқ йиллар давомида назоратсиз қолган қудуқлар деярли ишдан чиққан. Коллекторлар бирлашган қудуқда қулаб тушган 7-8 та бетон плиталарни янгилаш лозим. Шунингдек, улар маиший ва қурилиш чиқиндилари билан тўлиб қолганлиги оқибатида сув йўли тўсилиб, каналларнинг ўтказувчанлиги сизими торайган ва кўчаларга сув тошиб чиққан.

Чашма ўтган Устозлар маҳалласи аҳли жорий йилнинг март-апрель ойларида ёққан кучли ёғингарчиликдан қаттиқ азият чекди. Маҳалладаги асосий сув йўли бўлган Чашма ариғи бундай босимни кўтаролмади. Оқибатда 20-25 хонадонни сув босди. Ертўлалар сувга тўлди. Вилоят ва шаҳар ҳокимликлари томонидан ишлаб чиқилган чора-тадбирлар режасига кўра ариқ тозаланиб, атрофини ободонлаштиришга қарор қилинди. Шу мақсадда «Тоza ҳудуд» ДУК, вилоят экология ва табиатни муҳофаза қилиш бошқармаси, «Самарқанднур» каби корхона ва ташкилотлар томонидан техника ҳамда ишчи кучи жалб қилинди. Уларнинг ёрдами билан ариқнинг Муқимий ҳамда Термиз кўчаларидан оқиб ўтаётган қисмидаги 27 та хонадонларга қўшимча равишда ўзбошимчалик билан қўшиб олинган бино ва деворлар бузилмоқда.

– Икки кун мобайнида 5 та хонадонга қарашли ноқонуний қурилган барча иншоотлар олиб ташланди, – дейди «Тоza ҳудуд» давлат унитар корхонаси вилоят бўлими бош муҳандиси Ҳасан Ўсаров. – Кўнига 5-6 машина маиший ва қурилиш чиқиндиларини олиб чиқяпмиз. Айрим хонадон эгалари ўзлари деворни бузиб олаётган бўлса, баъзилари бундан бош тортмоқда. Масалан, Муқимий кўчасидаги 1-бەрк кўчада жойлашган 2, 8-А ҳамда 10-уй эгалари ўзбошимчалик билан ариқ устига қуриб олган уй ва деворларини бузишга ҳалақит бермоқда.

Муқимий кўчаси 52-уйда истикомат қилувчи И.Акрамов уй ҳужжатларида кўрсатилмаган, Чашма ариғининг муҳофаза ҳудуди ҳисобланган 140 квадрат метр жойни эгаллаб олган экан. Ҳашаматли қилиб бунёд этилган бу бинолар бузиб ташланаяпти. Шунингдек, шу кўчанинг 50-хонадонида яшовчи Д.Умаров ҳам 100 квадрат метр жойни бўшатиб, беришга мажбур бўлмоқда.

– Ёшлигимизда мана шу ариққа чўмилиб, катта бўлганимиз, – дейди Устозлар маҳалласида яшовчи Фуркат Мансурён. – Юзга яқин булоқлардан оқиб чиққан тиниқ сувни ичардик. Бироқ йиллар ўтиб, аҳоли томонидан ариқ ёқалари эгаллаб олиниб, ўзбошимчалик билан турли бинолар қурила бошлади. Оқибатда чиқиндихонага айланган ариқ торайиб, булоқлар кўзи ёпилиб кетди. 2010 йилга келиб вилоят ҳокимининг топшириғи билан ариқни тозалаш ишлари бошланди. Аммо кўп ўтмасдан иш тўхтаб қолди. Ҳозирда ноқонуний қурилмалар олиб ташланиб ариқ чиқиндилардан тозалангач, яна булоқлар кўз оча бошлади, ариқ суви тиниқ оқмоқда.

Бугун Чашмада кўз очаётган булоқлардан тиниқ сув қайнаб чиқмоқда. Ариқ атрофи эса тозаланиб, ободонлаштирилиб янада гўзаллашмоқда. Пиёдалар йўлакларини қурилмоқда. Бу эса нафақат шу ҳудудда яшовчи аҳоли, балки шаҳримизга ташир буюрган сайёҳларнинг ҳам Чашмадан баҳра олишлари имконият яратди.

Дилмурод ТҲТАЕВ.
Бахтиёр МУСТАНОВ (фото).

✓ **Диққат, эълон!**

«Йилнинг энг фаол журналисти» вилоят танловига марҳамат!

Самарқанд вилояти ҳокимлиги ва Ўзбекистон Журналистлари ижодий уюшмаси вилоят бўлими «Йилнинг энг фаол журналисти» анъанавий танловини эълон қилади.

Унда телевидение, радио, интернет ва босма нашрлар йўналишларидаги ижодий ишлар қабул қилинади.

Танлов талаблари қуйидагича:

- турли соҳаларда амалга оширилаётган ислохотлар ва демократик янгиланишлар жараёни, жумладан, коронавирус пандемияси ва фавқулодда ҳолатларда жамиятимизда одамларимиз томонидан намоён этилаётган фидойилик, ўзаро ҳурмат, меҳр-оқибат ва бағрикенглик каби оқибат фазилатлар тобора мустаҳкамланиб бораётгани, Ватан тақдирини ва истиқболга дахлдорлик туйғуси маънавий ҳаётимизнинг узвий қисмига айланиб бораётгани ўз аксини топан бўлиши лозим.
- вилоятимизда амалга оширилаётган улкан яратувчанлик ишлари ҳамда йил дастурлари билан боғлиқ жараёнларни кенг ёритиб бориш;
- ёритилаётган мавзуга чуқур ёндашиш,

ҳаққоний таҳлил қилиш, мустақил журналистик фикр юритиш, воқеа-ҳодисаларга ҳолис фикр билдириш ва жамоатчилик фикрини уйғотишга интилиш;

– Ватан, халқ, жамият манфаатлари йўлида фидойилик кўрсатиб меҳнат қилаётган замондошларимиз сиймосини яратиш.

Қуйидаги ҳужжатларни юборишингиз талаб этилади:

- муаллифнинг паспорти нусхаси;
- муаллиф ва унинг профессионал фаолияти тўғрисида маълумотнома (объективка);
- муаллифнинг ижодий ва ижтимоий фаолияти тўғрисида оммавий ахборот воситаси раҳбарининг тасвиномаси;
- муаллифнинг манзили ва алоқа телефонлари;

ижодий ишларининг сканер ва электрон нусхаси.

Танловга 2019 йил 1 июнидан 2020 йилнинг 1 июнига қадар оммавий ахборот воситаларида эълон қилинган ижодий ишлар жорий йилнинг 20 июнигача тахририятлар тавсияси билан Ўзбекистон Журналистлари ижодий уюшмаси вилоят бўлимига (+99893 339-99-84 телеграм рақамига) юборилиши лозим.

Ғолиблар 27 июнь – Матбуот ва оммавий ахборот воситалари ходимлари куни арафасида эълон қилинади. Улар вилоят ҳокимлиги ва Ўзбекистон Журналистлари ижодий уюшмаси вилоят бўлимининг диплом ва қимматбаҳо эсдалик совғалари билан тақдирланади.

Мурожаат учун манзил: Самарқанд шаҳри, Улғў Турсунов кўчаси, 80-уй. Вилоят Матбуот уйи. Тел.: 233-91-69, 233-91-51.

САВОЛ-ЖАВОБ

«МЕХР-САХОВАТ»

кўкрак нишони
кимларга берилади?

26 май куни Президентимиз томонидан «Мехр-саховат» кўкрак нишони, «Саломатлик» ордени ва «Соғлом турмуш» медаллари таъсис этиш тўғрисидаги ҳужжатлар имзоланди. «Мехр-саховат» кўкрак нишони билан фуқаролар

COVID-19 пандемиясига қарши курашда қўшган ҳиссаси учун мукофотланади. Бунда:

- COVID-19 пандемияси даврида, табиий офатлар ва favкуллодда ҳолатлар оқибатларини бартараф этишда мардлик ва жасорат кўрсатгани;

- халқимизнинг маънавий қадриятларини ва миллий анъаналарини муносиб давом эттириб, меҳр-оқибат, саховат ва ҳиммат каби юксак фазилатларни улуғлаб келаётгани;

- аҳолининг ижтимоий ҳимояга муҳтож қатламини ҳар

томонлама қўллаб-қувватлаш борасидаги ишларни умумхалқ ҳаракати даражасига кўтаришга катта ҳисса қўшгани;

- хайрия ва саховат маблағларини тўғри ва ҳолис йўналиштириш, қўйин аҳолига тушган аҳолига ўз вақтида беминнат кўмак беришдаги ташаббускорлиги;

- жамиятда тинчлик-осойишталик, бирлик ва ўзаро ҳамжиҳатлик муҳитини мустаҳкамлашдаги фаоллиги; - ҳомийлик ёрдами ва эзгу ишларни амалга оширганлиги эътиборга олинади.

Ғаллага ўроқ тушди

Пандемия оқибатида четдан ун импортига чек қўйилди. Бундан буён ҳам чеклов олиб ташланмаса, ўзимизда етиштирилётган ғалла халқимизга етадими? Умуман, бу йил ғалла ҳосилдорлиги яхшими? Қачон ўрим-йиғим ишларига киришилади?

Абдумалик ЭГАМКУЛОВ,
Ургут тумани.

- Ўртимиз ғалла мустақиллигига эришганига кўп йил бўлди. Бу борада хавотирга ўрин йўқ: ғалла ҳам етарли, уни қайта ишловчи корхоналар имконияти ҳам, қуввати ҳам талаб даражасида.

Бу йилги ҳосилга келсак, биргина вилоятимиз деҳқонлари жорий йилда 101 минг 230 гектар майдонда ғалла

етиштирди. Ҳосил қўғи ёмонмас. 722 минг 780 тонна дон йиғиштириб олиш мўлжалланган.

Ўрим-йиғим ишлари Пахтачи туманида бошланди. Ғаллакорлар 6 минг 254 гектар майдонда бошоқни дон етиштирди. Бугундан тумандаги 23 та ғалла ўриш қомбайни ҳосилни қисқа муддатда ўриб-йиғиб олиш

учун ишни бошлади. Айни пайтда фермер хўжаликлари далаларида етиштирилган арпа ҳосили ўрилмоқда. Аниқ маълумотларга кўра, ҳар гектар ердан ўртача 50 центнердан ҳосил олинапти.

Абдували ХУДОЁРОВ,
«Ўзгроинспекция»
вилоят бошқармаси ахборот
хизмати раҳбари.

Мактабга борадиган болаларга қўшимча машғулотлар қандай ташкил этилади?

Набирам боғчанинг тайёрлов гуруҳи тарбияланувчиси, бу йил биринчи синфга боради. Карантин сабаб ҳозир уйда. Мени ўйлангиргани, уни мактабга тайёрлаш қай тартибда ташкил этилади?

Холида МИРЗАЕВА,
Булунғур тумани.

- Коронавирус пандемияси сабаб бугун боғчаларимиз фаолияти вақтинчалик тўхтаган бўлса-да тарбияланувчилар доимий эътиборимизда. Мактабга таълим вазирилик ҳамда «Балажон» телеканали томонидан тайёрланган дастурлар намойиш этилиб, вилоят мактабгача таълим бошқармасининг «Ота-оналар ва педагоглар ҳамкорлиги» ҳамда ҳар бир туманларда ташкил этилган телеграм гуруҳлари томонидан масофавий машғулотлар олиб борилмоқда.

Бугунги кунда вилоятимизда 61265 нафар 6 ёшли болалар мактабгача таълим тизимига қамраб олинган. Уларнинг 13330 нафари мактабгача таълим ташкилотларининг тўлиқ кунли мактабга тайёрлов гуруҳларига, 24020 нафари давлат мактабгача таълим ташкилотидagi қисқа муддатли гуруҳларга, 577 нафари нодавлат, 733 нафари давлат-хусусий шерикликдаги ҳамда 3357 нафари оилавий мактабгача таълим ташкилотларида

тарбияланади.

Уларни мактабга сифатли тайёрлаш мақсадида мактабгача таълим вазирилик томонидан давлат боғчаларида тарбияланувчи 6-7 ёшли болаларга мўлжалланган иш дафтари тарқатилди. Мазкур иш дафтари ёзув қомбилиятини ривожлантириш қўлланмаси ҳисобланиб, у 6-7 ёшли болаларда кенг доирадаги мантиқий таснифлаш, таҳлил, синтез, таққослаш, кузатувчанлик, хулоса чиқаришни шакллантириш, ёзиш, 1 дан 20 гача бўлган ҳисобда математик амалларни бажариш, ўқиш кўникмаси ва саводхонлигини ошириш, ижодий фаолиятни ривожлантиришга қаратилган топшириқларни ўз ичига олади. Болалар берилган топшириқларни катталар ёрдамида ёки мустақил тарзда бажариши мумкин.

Шунингдек, «Балажон» канали орқали бериб борилаётган 6 ёшлилар учун «Ақлвой» кўрсатувлари давлат дастури асосида тайёрланган бўлиб, у болаларнинг атроф-олами ўрганиш ва таълим олиш, ўқиш, ижодий мантиқий қобилиятларини ривожлантиришга қаратилган.

Саволга вилоят мактабгача таълим бошқармаси бошлиғи ўринбосари
Д.АЗИЗОВА жавоб берди.

Жиноят ишларини кўриб чиқиш тўхтаган эмас

Яқинда бир танишим, эҳтиётсизлик ортидан жиноят содир этиб, қамоққа олинди. Эшитишимча, карантин туфайли жиноят ишлари судларда кўриб чиқилмаётган экан. Шу тўғрисида?

Ж.НОСИРОВ,
Жомбой тумани.

- Жорий йил 16 мартдан Республикамиз ҳудудида коронавирус инфекцияси (COVID-19) тарқалишининг олдини олишга қаратилган махсус чоралар (карантин) жорий этилган давлат органлари ва бошқа муассасалар, шу жумладан судлар фаолиятига ҳам жиддий ўзгаришлар киритилди.

Хусусан, жиноят ишлари бўйича Самарқанд вилоят судлари томонидан жисмоний ва юридик

шахсларнинг муносабатларини қабул қилиш ва улар билан ишлаш фақат электрон почта ёки ишонч телефонлари орқали амалга оширилмоқда. Шунингдек, судга келиб тушган ишларни видеоқонференцалоқа режимида ва «ZOOM» дастури орқали мазмунан кўриш ташкил этилди.

Судларда ишларни кўриш карантин қоидаларига риоя этган ҳолда, процесс иштирокчиларининг ҳарорати ўлчаниб, дезинфекция воситаларидан фойдаланган ҳамда оралик масофани сақлаган ҳолда амалга оширилди.

Таъкидлаш жоизки, жорий йилнинг 16 мартдан 4 июнь кунига қадар жиноят ишлари бўйича вилоят, туман ва шаҳар судлари томонидан 451 нафар шахсга нисбатан 396 та жиноят ишлари, жазони енгилроғи билан алмаштириш, муддатидан илгари

шартли озод қилиш, қамоққа олиш эҳтиёт чорасини қўллаш, қамоқда сақлаш муддатини узайтириш, ўзгартириш ёки бекор қилиш, шахсни тиббий муассасага жойлаштириш билан боғлиқ жами 775 та материаллар кўриб чиқилди.

Мазкур жиноят ишлари ва материалларнинг 1078 таси биринчи инстанция судларида, 93 таси эса апелляция ва кассация инстанцияларида кўрилди.

Судлар томонидан 319 нафар шахс ЖКнинг 73-моддасига асосан тайинланган жазодан муддатидан илгари шартли озод қилинди. Бундан ташқари, ўрнатилган тартиб-қоида талабларини бажарган ва меҳнатга ҳалол муносабатда бўлиб, тузалиш йўлига ўтган 70 нафар маҳкумларга нисбатан тайинланган озодликдан маҳрум қилиш жазоси енгилроқ жазо турлари билан алмаштирилди. Улар қамоқдан озод қилиниб, оила аъзолари бағрига қайтарилди.

Б.АЛИКУЛОВ,
жиноят ишлари бўйича
вилоят суди судьяси.

«Саломатлик» ордени соҳибларига қанча маблағ тўланади?

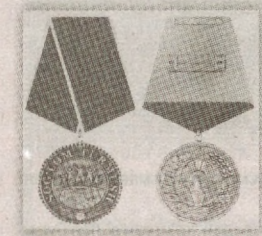
«Саломатлик» (I ва II даражаси) ордени билан Ўзбекистон Республикаси фуқаролари мамлакатимизда соғлиқни сақлаш тизимини ривожлантириш, аҳоли саломатлигини яхшилаш ҳамда ушбу соҳада халқаро ҳамкорликни мустаҳкамлашдаги алоҳида хиз-

матлари учун мукофотланади.

I даражаси «Саломатлик» ордени билан мукофотланган шахсларга 30 базавий ҳисоблаш миқдорига, II даражаси «Саломатлик» ордени билан мукофотланган шахслар 25 базавий ҳисоблаш миқдорига бир марталик пул мукофоти берилади.

«Соғлом турмуш» медаллари билан кимлар тақдирланади?

«Соғлом турмуш» медаллари билан соғлом турмуш тарзини

шақллантиришни кенг тарғиб қилишга қўшган катта ҳиссаси учун, жисмоний тарбия билан мунтазам шугулланиш ва уни кундалик турмуш тарзига айлантириш борасида жамоатчиликка шахсий намуна бўлаётгани учун, жисмоний тарбия ва спортни республикада янада ривожлантириш ва оммалаштиришга

қўшган ҳиссаси учун фуқаролар, намунали оилалар, турли соҳа вакиллари, раҳбарлар, оммавий ахборот воситалари вакиллари ва бошқалар мукофотландилар.

«Соғлом турмуш» медаллари билан мукофотланган шахсларга 10 базавий ҳисоблаш миқдорига бир марталик пул мукофоти берилади.

Қайтарилмайдиган қарз – жамғармадан

Фермерларга ҳокимлик ёки қишлоқ хўжалиги бошқармасидан қайтарилмайдиган қарз бериларкан. Шу ростми?

А.БЎРИБОЕВ,
Иштихон тумани.

- Фермерларга муайян лойиҳаси учун қайтарилмайдиган қарз берилиши рост. Бунда Фермер, деҳқон хўжаликлари ва томорқа ер эгаларини қўллаб-қувватлаш жамғармаси Маҳалла ва оилани қўллаб-қувватлаш бошқарма ва бўлимла-

ри, вилоят ҳокимликлари билан биргаликда ҳар бир туманда деҳқончилик билан шугулланиш истагини билдирган аҳоли рўйхатини шакллантиради.

Шунингдек, қишлоқ хўжалиги оборотидан чиқиб кетган ерларни талабгорларга

тақсимлаб бериш ва уларни кооперацияларга бириктириш, бунда мазкур шахсларга қонунчиликда назарда тутилган имтиёзлар тақдим этилиши ва ерларни оборотга қайтариш учун барча зарур чора-тадбирларни кўради.

Оддий айтганда, туманларда фойдаланилмай ётган ерлар имтиёз асосида олдиндан шакллантирилган рўйхатдаги фуқароларга берилади.

Ҳар бир туманда қанча ер ажратилган?

Эшитишимча, деҳқончилик қилиш истагини билдирган фуқароларга ҳар бир туманда ерлар ажратилаётган экан. Бунда бирор миқдор белгиланганми?

Ж.АВВАЛБЕКОВ,
Қўшработ тумани.

- Республика ҳудудида ташкил этиладиган қишлоқ хўжалиги ишлаб чиқариш кооперативларига туман ҳокимликлари томонидан фойдаланилмайдиган (суғорилмайдиган), оборотдан

чиқиб кетган ерлардан камида 15 гектар берилиши топширилган.

Бунда ҳар бир кооперацияни ташкил этувчи таъсисчилар сифатида 50 нафар ишсиз фуқаро (уша маҳаллага яқин жойда жойлашган фуқаролар) ва уларга қўмаклашувчи ҳамкор сифатида ташаббускор фермер хўжалиги ёки томорқа хизмати МЧЖ бириктирилиши ҳамда улар иштирокида ягона қишлоқ хўжалиги корхонаси ташкил этилиши белгиланган. Устав фондидаги улушлар тўқсонга ўн фоизда бўлинади.

Қанақа имтиёз бор?

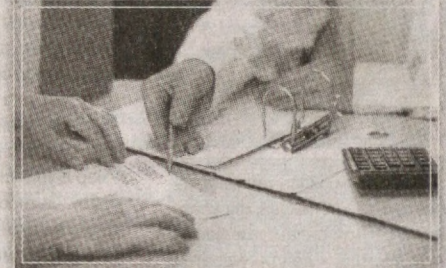
Деҳқончилик қилмоқчиман, қанча миқдорда кредит ажратилиши ва унга бериладиган имтиёзлар ҳақида билмоқчи эдим.

И.СИРОЖЕВ,
Булунғур тумани.

- Бандлик ва меҳнат муносабатлари вазирилик томонидан кам таъминланган оилалар бандлигини таъминлаш мақсадида ташкил этилган қишлоқ хўжалиги бирлашмалари устав фондида иштирок этишлари учун ҳар бир аъзога базавий ҳисоблаш миқдорининг ўн баробари (2 миллион 200 минг сўм) миқдорига субсидия берилади.

Тижорат банклари томонидан ажратиладиган 20 миллиард сўмгача миқдордаги кредитлар бўйича Тадбиркорлик фаолиятини қўллаб-қувватлаш давлат жамғармаси ҳисобидан фоиз ставкасининг Марказий банк қайта молиялаш ставкасидан ошадиган, лекин 8 фоиз пунктдан кўп бўлмаган қисмига компенсация ёки кредит суммасининг 50 фоизи миқдорига кафилик тақдим этилади.

Тадбиркорлик фаолиятини ривожлантиришни қўллаб-қувватлаш давлат жамғармаси маблағлари ҳисобидан тижорат банки томонидан белгиланган фоиз ставкасининг 25 фоизи миқдорига, аммо 5 фоизли пунктдан юқори бўлмаган, валютада берила-

диган кредитлар бўйича 1,5 фоизли пунктдан юқори бўлмаган миқдорда қопланади.

Қишлоқ хўжалиги бирлашмалари аъзоларини мева-сабзавот маҳсулотларини ишлаб чиқаришнинг янги технологияларига ўргатиш ҳамда мева-сабзавот маҳсулотларининг ташқи бозорларида маркетинг тадқиқотларини ўтказиш билан боғлиқ харажатларининг 50 фоизи субсидиялар тақдим этиш орқали Ўзбекистон Республикасининг давлат бюджети ҳамда Инвестициялар ва ташқи савдо вазирилик хўраидаги Экспортни рағбатлантириш агентлиги маблағлари ҳисобидан, шунингдек, жалб этиладиган халқаро молиявий институтлар маблағлари, шу жумладан Жаҳон банки маблағлари ҳисобидан қопланади.

Саволларга Фермер, деҳқон хўжаликлари ва томорқа ер эгалари вилоят Кенгаши раиси Акбар НОРИҚЎЗИЕВ жавоб берди.

“Адабиёти жадидаи мустақбаламизга...”

Бугунги дориламон кунларда “Адабиёт яшаса – миллат яшар” деган фикр кўпчилиكنинг тилига тушиб, дилига жо бўлиб, ихлосманд китобхонлар сафини кенгайтирмоқда. XX аср бошларида эса ёш адибларни муносиб тарбиялаб, уларнинг қўлидаги қаламни чархлаш, адабий асарлар яратиш, улар орқали ўзликни англашга ва оқибат халқни маърифат, маърифат воситасида эса хурриятга чорлаш жадинларнинг эзгу орзуси эди.

Адабиётшунослар томонидан жадин боболар карвонбошиси, миллат озодлиги йўлида жонини қурбон қилган арбоб, хуррият қўйида ноширу муҳаррир, оддий муаллимликдан қайтмаган, беназир адиб Маҳмудхўжа Бехбудий ўзининг “Падаркуш” асари билан жадин драматургияси асосчиси сифатида қабул қилинди. Мазкур драма ва унинг саҳнага қўйилиши, одамлар онгига таъсири, унинг тарихий аҳамияти борасида қатор тадқиқотлар амалга оширилди, мазмун-моҳияти очиб берилди.

“Хикоят ва ёнқи насихат китобларинда баъзи бир ҳодиса баён қилингандурки, ўқиб, асарланиб (таъсирланиб - Х.С.), лаззат олинадур. Аммо теътра махсус бир ҳодиса ва ё воқеа ва хикоятни феълан қилиб кўрсатилгандурки, мунинг таъсири эшиткандан зиёдадур” (Маҳмудхўжа Бехбудий. “Теътр надур” // “Ойна” журнали, 1914 йил 29-сон).

Мутахассислар Бехбудийнинг бу фикридан одатда драматургиянинг аҳамиятини тушунтиришда фойдаланадилар. Бироқ иқтибосдаги “таъсири эшиткандан зиёда”лиги сабаб биринчи гап доим иккинчи планда қолиб кетади. Биринчи гапни эътибор билан ўқиймиз: “Хикоят ва ёнқи насихат китобларинда баъзи бир ҳодиса баён қилингандурки, ўқиб, асарланиб, лаззат олинадур”. Яъни, хикоянинг ўзига хослиги шундаки, уни ўқиганда инсон таъсирланади, лаззат олади.

Фикримизча, ўзбек ҳикоячилиги йўналишини белгилашда ҳам Маҳмудхўжа Бехбудий илк машқи билан ёш адибларга намуна бўлгани, уларга мурожаат қилгани юқорида келтирилган иқтибосдаги хикоят изоҳи каби иккинчи планда қолиб кетганига тарих гувоҳлик бермоқда.

Бехбудийнинг мазкур хикояси “Оқ елпоғичли чинли хотун” деб номланади. Адиб унга “Тасодиф” деган кириш сўзи ва сўнгсўз ўрнида “Интиҳо” деб номланган изоҳ ёзган. Бехбудийнинг публицистик ва муҳаррирлик

фаолияти билан шуғулланиб, унинг мақолаларидан озодликка эришиш ғояларини, аниқроғи, жиддий, сиёсий давлату ҳаракатларни аниқлаб, таъқиб ва таҳқирларга қарамасдан курашгани, ҳаётининг аянчли якунидан қайғуга тушиб юрган кезларимизда эски газета таҳлавларидан (ТВГ, 1909 йил, 12-сон) шу ажиб асарга, бизнинг наздимизда, Бехбудийга хос бўлмаган фаолиятга дуч келиб, ҳайратда қолгандик. Ушанда адабиёт таратадиган нурафшон рух, ато этадиган бетақдор лаззатни туйганмиз. Асарни сиз билан бирга яна бир бор ўқиғимиз келди.

Хикоя воқеа гувоҳи – ёзувчини таништиришдан бошланади.

“Сўнғий мамлакат аҳолисида Чунгичин ном зот бир адиб бор эди. Бу олами фанога инонмас ва ҳар замон андин пирузов ва рихлат этмоққа толиблик қўлидин келмас эди. Ойи учун, жонини овутирмоқ учун ҳаёлилар фикр ва бефирқа хотир эткувчи ишларга ружуъ этмоққа ўзига тасалли берарди. Вафотидан сўнгра дунёни небаҳт ва маҳсудларидан ҳисобланди”.

Шу бир хатбошида муаллиф файласуф-қахрамоннинг дунёқарашини, таъбир жоиз бўлса, тирикликка муносабати, яшашдан мақсадини тасвирламоқда. Яъни “олами фанога инонмас” ва шу билан бирга уни ташлаб ҳам кета олмас, лекин бу дунё синаотларини тафаккур қилиб “ўзига тасалли берарди”. Билмаганларини ўрганиб, шундай мавқеа эришдики, вафотидан кейин бахтиёр ва ҳавас қилса арзийдиган инсонлар қаторида тарихда қолди.

Асарнинг иккинчи хатбошисида Чунгичин Хитой бўйлаб савҳатларидан бирида дуч келган манзара тасвирига эътибор беринг.

“Ҳаво тоғининг этакларинда кезар экан, бирдан ўзини мазористонда кўрди. Оҳ, мазористон – мингнинг номунтазаъ тепачалар садо ва нидодин холи

махсус замини маъволар. У тепалар остинда чор ва ночор инсонлар ётарлар эди. Уфқи жадин сари тамоман муштағил (банд-хикоя матнида учрайдиган қавс ичидаги изоҳлар мақола муаллифиники) қабрларни кўрар-кўрмаз сайёҳ шу фикрга ботди. Афсус, бутун тириклик ҳаёт йўлини(нг) охири келиб етган жойи будур. Бу иқоматга мавт(ўлим) ва манзилга хомушона(жим) бир кирилдими яна қайтмоқ мумкин йўқ. Боқ хотимаи ҳаёт на ўлди? Чин аҳли фақат бир тириклик билар. У ҳаёт, ки шуълаи шамс ила мунаввар, ҳавои соф ила ихотадур. Чин файласуфи бу фикрларга сирона қабрга-да юрар экан, либоси жотам киймиш ёш бир хотунга рост келди. Бу хотун янгидан тепаланган бир қабр каноринда ўлтуруб, қўлинда елпоғичи лукурни елпийур ва ҳам доимий елпийур”.

Қабристон тасвирлари, тириклик ва охират фалсафаси билан бошланган воқеалар кетма-кетлиги файласуфни ва табиийки ўқувчини қўтирмаган ҳолат, ажабланили манзарага дуч қилади. Янги қабрни елпийётган жувон! Тирикликда ўша яқинига яхшилик қила олмаган ёки жуда яхши кўрган киши – марҳумга ором бахш этмоқдами? Эҳтиром кўрсатмоқдами? Йўғ-э, бунчаликмасдир? Бу каби саволлар ўқувчини ўйлашга, фикрлашга ундаса-да, ҳикоя давомини ўқишга шоштиради...

“Бу қадар ажиб бир ҳаракат сабабини англамоқ

шавқина тушуб, сайёҳ ёш бонуга одоб-ла салом берди.

Хоним, о, бу мазорга ётган кимдур, на учун шу туфроқни муттасил елпимак заҳматиға гирифторсиз, сўрамоғим мумкинму? Мани файласуфим ҳар иш сабабини билмоқчи, аммо сизнинг бу амалингиз асло ихота тафаккуримға кирмайдур, - деди.

Бечора хотун елпоғични елинмоқда муттасил ло-йан қатъи давом этарди. Хотун қизарди, бўзарди, бошини олдинга энкди. Файласуф бехуда ерга саволини такрор айтди. Мотамкаш хотундан жавоб эшитмади ва асло қулоқ бермай жонининг бор қуввати-ла елпоғични ҳаракатга келтируб турар эди”.

Ҳар бир воқеа моҳиятини англашга иштиёқманд файласуф саволлари ва жавоб ўрнида мотамдаги жувон ҳаракатлари тасвири жумбоқнинг ечимини излашга талпинтиради ўқувчини...

“Чунгичин у маҳалдин мутаассуфона айрилди. Хотуннинг иллат ва сабаб ҳаракатини билмай орзусидин ҳамда шиддатлик орзусидин ўзини сахлаб билмоқ эди. Шабпаррак қаноти каби мутавалли ҳаракатланиб турмиш елпоғичга ҳар замон дўнуб энг чуқур ва мутаҳаййирона бир фикр ила боқиб бечора файласуф асло бир шай англамайур эди. Асноий таҳаййурда муқобилинда бир аъжуза чиқиб файласуфини бир қабр канорига имлаб, шу сўзларни сўйлади: “Эшитдимки, хонумдин савол сўрдингиз, аммо жавоб ололмадингиз. Ман орзунгизни дафъ этарман. Аммо муқобили умид айларманки, сиз ҳам манга бир неча пул берсангизки, бориб умрумни узун бўлиши учун дуохонлардин бир тумори сеҳрангиз олайин”. Чунгичин киссасидин оқча чиқарди ва аъжуза хотун ҳам бу можарони сўйлади:”

Тиланчи сўзлашдан аввал диққатингизни бошқа жиҳатга қаратмоқчимиз. Биринчиси, хикоянинг аввалида шундай фикр бор эди: “Чин аҳли фақат бир тириклик билар. У ҳаёт, ки шуълаи шамс ила мунаввар, ҳавои соф ила ихотадур”. Бир қарашда агар матндан шу икки гапни чиқариб ташласангиз ҳикоя мазмунини мутлақо ўзгармайди. Қайта ўқиб кўринг, бу гапларсиз матн силлиқлашгандек кўринади. Унда бу жумлалар нега матнга киритилган?.. Фикримизча бунинг тарихи бор. Мазкур хикоя 1909 йил аввалида ёзилган. Бундан бир неча ой илгари, аниқроғи 1908 йилнинг 30 ноябрида “Туркистон вилоятининг газети”да Бехбудийнинг “Таърих ва жуғрофия” сарлавҳали мақоласи чоп этилади. Маълумки, “ТВГ” Туркистон генерал губернаторига қарашли бўлиб, унинг асосий мақсади у оқпошшо сиёсатини юритиш борасида маҳаллий ҳокиму қозиларга мўлжалланган. Бехбудий атай ўзбек зиёлиларига тушуниши мумкин бўлган мураккаб тилда ёзган ушбу мақоласи, тилимиз ва динимизни яхши билган маккор миссионер, газета муҳаррири Н.Остро-

Қудратой опадан ўрناق олайлик

Орамизда етти мучаси соғ бўлмаса ҳам одамларга ёрдам бериб келаётган кишиларни кўриб дилимиз яйрайди. Шундай инсонлардан бири Ургут туманининг Ипак йўли маҳалласида яшовчи Қудратой Шариповадир.

- Оёқларим билан ҳаракатлана олмасам-да ҳаётимдан ҳеч нолимайман. Чунки оилам, яқинларим доим ёнимда, - дейди Қудратой опа. - Ёшлигимдан тикувчи бўлишни орзу қилардим. Интилганга топе ёр деганларидек, аста-секин тикув машинасида кийим тикитишни ўрганиб олдим. Ҳозирда кишлоғимиз хотин-қизларига ҳам бу ҳунар сирларини ўргатайман.

Қудратой Шарипова моҳир тикувчи ва саҳий инсон ҳамдир. У киши тиккан кийимлар учун “хизмат ҳақим фалон сўм бўлади”, демайди ва ўрни келганда олмайдик ҳам.

Қишлоқдагиларнинг сўзларига қараганда бу саҳий инсон коронавирус пандемияси бошлангандан бери аҳолига бепул нибоб ва эҳтиёжманд оилаларга кийим-кечак тикиб берапти.

Фазлиддин РЎЗИБОВЕВ.

Самарқанд қадимдан уста хунарамандлари, халқ амалий санъати билан дунёга машхур. Айниқса, Самарқанд кулолчилик мактаби санъат даражасида ривожланган. Кулолчиликка бадий сайқал бериб, уни ҳар томонлама ривожлантиришда уста Умар Жўрақуловнинг ҳиссаси катта. Бугун у кишининг ишларини муносиб давом эттираётган, бадий кулолчилик аъёналарини кенг қулоч ёздирётган издошлари кўп.

ШАРОФ РАШИДОВ ЭЪТИБОРИГА ТУШГАН КУЛОЛ

Уста Умар Жўрақулов 1894 йилда Самарқанддаги Сўзангарон кулолчилар маҳалласида таваллуд топган. У 300 йиллик кулолчилик билан шуғулланаётган авлод давомчиси. Бу сулола асосчиси Наврўз қосагар бўлган. Уста Умарнинг оталари катта хум ва тандир ясовчи эди.

Аммо уста Умар фақат рўзгор анжомлари билан чекланиб қолмай, унга бадий санъатни уйғунлаштирди. Уста 8 ёшида Наврўз байрамга хуштак ясайди. 16 ёшида кулолчилик сирларини мукамал ўзлаштириб, мустақил уста бўлиб етишди.

Шундан кейин турли ҳайвонлар, миллий қахрамонлар, ўрта асрларга тегишли буюмларни ясаган уста Умар Жўрақулов бутун умрини кулолчиликка бағишлайди. Эътиборлиси, уста Афросиёб харобаларидан топишган икки-уч минг йиллик тарихий буюмларни ўрганиб, шу манбалар асосида тоштарок, ойна, бешик ва аёллар буюмлари, рўзгор анжомлари ясаган. Кулолнинг ноёб кашфиётлари – топишмалар асосида яратилган буюмлар Париж ҳамда Англиянинг Лувр музейларида сақланмоқда. 1975 йилларда уста Умар Жўрақулов устахонасига Шароф Рашидов, Бектош

Лойни “ГАПИРТИРГАН” кулол

Уста Умар Жўрақулов Самарқанд кулолчилик мактаби асосчиси

Раҳимов ва ёзувчи Владимир Кожевников ташриф буюради. У кишининг ҳовлисини, ишхона-устахонасини кўрадилар. Бетақдор кулолчилик мактаби, уста ҳаёти ва фаолияти, шогирдлари ҳақида Кожевников аjoyиб публицистика ёзади ва марказий газетада чоп этилади. Уста Умар Жўрақуловга Ўзбекистон халқ рассоми унвони берилди.

КОНИГИЛДА УСТА КУЛОЛ ИЗДОШЛАРИ БОР

Конигил - кулоллар фойдаланадиган ширали лойнинг қони бўлган жой. Бу ерда хунарамандларнинг кўплиги, асосан кулолларнинг қамолга етишининг маъноси ҳам шунда.

Бу ерда Конигил кулолчилик мактаби ташкил этилган. Хунарамандчилик мактабида уста Умар Жўрақулов ҳамда Ўзбекистон санъат арбоби Мансур Носировнинг шогирдлари Илҳом ва Меҳрож Бобомуродов кулолчилик сирларини маҳалладаги болалар, қизқувчи ёшларга ўргатиб келмоқда. Мактаб қадим хунарамандчилик масканига ҳамоҳанг безатилган.

Мансур Носиров ҳам уста Умар Жўрақуловдек турли ўйинчоқлар, миллий қахрамонлар, эртан қахрамонларини ясаган. Кўзаларга ишлов бериб, уларни санъат даражасига кўтарган.

Чарх устида ўтирган уста кулолнинг бир сиқим лойдан аjoyиб кўза ясагани бизни ҳайратга солди. Устанинг ишларини кузатар эканмиз, кўпларнинг ҳаракати, синчков нигоҳлар, диққатнинг бир нуқтага қадалганида ҳикмат англадик. Кулол Меҳрож Бобомуродовнинг айтишича, кўл ҳаракатларининг меъёрдан ошиши ҳам, диққатнинг бузилиши ҳам, чархнинг тез айланиши ҳам кўзланган натижани бермайди. Чархнинг майин айланиши билан ҳаёлда ясалган идишлар буй кўрсатаверади.

ШОҲИ ЗИНДАДА УМАР ЖЎРАҚУЛОВНИНГ УСТАХОНАСИ БЎЛГАН

- Уста Умар Жўрақулов кулолчиликнинг Самарқанд мактабини яратган, Афросиёб услубига асос солган, - дейди Илҳом Бобомуродов. - Чунки Афросиёб харобаларидан топишган осори-атиқаларни қайта тиклашда устанинг муносиб ҳиссаси бор. Айнан у кишининг меҳнатлари туфайли Самарқанд кулолчилигида идишларга бадий безак бериш, ҳайвонлар яшаш урфга айланган. Турли давлатлардан келган сайёҳлар ҳам кулолчиликнинг ўзига хослигидан ҳайратланиди. Шохӣ Зинда мажмуасида У.Жўрақуловнинг устахонаси бор эди. У ерда 300 дан зиёд шогирдларига кулол-

чиликни ўргатган. Афсуски, бугун бу мактаб фаолият юритмапти?

Афросиёб харобаларидан топишган сопол буюмларнинг ранги асрлар ўтса-да ўз жилосини йўқотмаган. Самарқанднинг қадим биноларида ҳам кулолчилик аъёналари бор. Бу кулоллар томонидан ясалган қосинлардир. Улар айнан Конигил тупроғидан ясалган.

- Сопол буюмларни ясада табиий ранглардан фойдаланамиз, - дейди М.Бобомуродов. - Балиққўз ўсимлигидан сирлашари сирлашари фойдаланилади. Уни Қашқадарё вилоятидан олиб келамиз. Ҳозирда ўзимизда ўстиришни ҳам йўлга қўймоқчимиз. Балиққўзни ёндириб, унинг қулига яна юқори оловда ишлов берамиз. Ва ишқор ҳосил бўлади. Ишқор орқали буюмларни сирлаймиз, феруза ранга бўяймиз. Лойнинг мустаҳкамлигини ошириш учун қамиш момиғини қўшиб, яхшилаб пиштаймиз. Қарабсизки, асрлар ўтса ҳамки, ўз жилосини, мустаҳкамлигини йўқотмаган гўзал кулолчилик буюмлари пайдо бўлади.

Конигилда Бобомуродовларнинг Самарқанд кулолчилик аъёналарини давом эттираётгани кишини қувонтиради. Демак, уста Умар Жўрақулов яратган мактаб, кулолчилик санъати равнақ топиб бораверади.

Насиба ЖОНТЎРАЕВА.

Ҳаёт сабоқлари

Бошлиқ ёки бойнинг боласининг ҳар қандай қусурини суллоҳ ва ялтоқ кимсалар фазилат, деб баҳолашади.

Ҳар ким ҳаётдан ўз иқтидори, салоҳияти ва имконияти даражасида сабоқ олади.

Ўлчаш мушкул бўлган нарсалардан яна бири: ақл билан билимдир.

Бировга сир айтган одам ўзи барпо этган зиндон ичига тушади.

Ҳаёт илми шунчалик теранки, уни ҳеч бир китобга жамлаб бўлмайди.

Иқтидор табиатдан берилмаса, унга ҳавас ёки кўнгил майли билан эришиб бўлмайди.

Ўринбой НОРМАТОВ.

Бехбудий таваллудига 145 йил тўлди

ёдкори хайр

Пойтахтимизнинг сўлим Миллий боғидаги Адиблар хиббонаига буюк маърифатпарвар, ўзбек драматургияси асосчиси Махмудхўжа Бехбудийнинг ҳайкали ҳам ўрнатилди.

умов ҳам мақола моҳиятини англамай қолади. Катта шов-шувга сабаб бўлган бу публицистик архиви, ф. 46, 1-тавсиф, 942-иш). Таҳлиллар шуни кўрсатдики, ҳукмрон муаммаларчи вакиллари муаллифдан тавба тариқасида изоҳ ёзишни талаб қилган. Қисқаси, Бехбудий миллат таназзули ҳақида сўз айтиб тазйиққа учрайди. Охрананинг "панисломист"лар рўйхатида киритилади. Икки ҳафта ўтгач, яна шу газетада унинг изоҳга ҳожати бўлмаган мақоласига ўзи "Тавзеҳ"(изоҳ) ёзади. Тўғрироғи "тавба" ёзишга маҳкум қилинади. Шунда у адабиётга эътибор бериш кераклиги, бадий асар қатига озодлик ғояларини сингдириш зарурлигини англаб етди. Хуррият истаган, лекин бу ниятини очик айтиб, балого қолган муаллифнинг ночорлик исканжасидаги тушқун кайфиятини ҳисобга олсангиз бу ҳикоянинг юқорида ажратиб кўрсатилган "беғона гап"дан ўзгача хулосалар чиқаришнинг табиий. Бироқ сиз учун ҳозир тиланчи хотин сўзламоқчи бўлган "можаро" қизиқроқ эканлигини сезиб турибмиз...

"Қабр каноринда кўргангиз шу хотун Лу исмли хонимдур. Узун бир беморликдин ўлими Тоъу номинда бир адибни(нг) беваси ва у қабр ўлган эрининг қабри-дур. Эр ва хотун яки дигарини шиддатлик бир ишқ ва муҳаббат ила севарларди. Ҳатто, охири нафасинда Тоъу хотунининг айрилмоқ кулфатидин шикоят этар, гўзал бу хотинини ҳануз баҳор ҳаёт ва ҳуснини ситора-ратлик замонда ташлаб кетмоқ дарди фикрига сўзан урарди. Лекин на чора, муқтазий қадарга тобей бўлди, бошқа илож йўқ.

Беморлик ҳолида Лу хоним хаста Тоъунинг бошидан ҳеч айрилмас, эридин сўнгра дунёга тирик қолмаслигини ва болин ҳаётга иштирокидек қарорға, мамотга ҳам шерик бўлушини аҳд ила баён айлади. Лекин Тоъу мунга жавобан: "Зинҳор хоним буйла аҳд ва ямин айтмангиз", дер эди. Хотун: "Агарда сиздин сўнгра чирқик балосига гирифтор бўлуб, кўларингиз юмлаганидан сўнгра шу зиёи офтобни кўрмоқға мажбур бўлсам, яхши билинг, ки бошқа бировнинг хотунини бўлмоқға асло ўйин ризо кўрсатмайман", деб жавобини берди.

Тоъу: "Хоним бону, зинҳор бу фикрдан воз кечинг", дерди.

Тоъу хоним: "Эй Тоъу, қўйингиз асру(ортик) айтмангиз, бори беш санагача уйланмасликка аҳд этингиз". Лекин бу сафар дея Тоъу: "Бону, бундай аҳд этманг,

фақат мазорим устидаки туфроқ қуригунча қадар мани унутмасликка аҳд этсангиз кифоя..."

Сирдан қараганда ҳикояни шу жойида тугатиш ҳам мумкин эди. "Ўлсанг, мен ҳам бу ҳаётни тарк этман", дея онт ичган ёш жувоннинг бесабрлигидан мутаассир бўлиб тугатардик ҳикояхонлики. Унда Бехбудий таърифидаги ҳикояни ўқигандаги таъсир-ланиш билан бирга келадиган лаззатланиш қайнда қолади? Бу ҳисни ҳикоя давомидида тасвирдан олсангиз.

Лу хоним мунини учун маҳкам аҳд этди. Тоъу иккинчи очмаслик учун кўзини юмди. Бону қадаридин девона каби бўлди. Хумор ва хитойи кўзларидин думуз(кўз ёшлари) оташин шашқатор жорий, хумо-и(иситма, касаллик) шадид маҳдумлари каби ўзини шаш жиҳата этарди бедард-бедаво.

Дунё одати узра ҳар шай кечар. Бу сил ғамум ва барои ҳужумда кечди-кетди. Ох-нолалар кечмас, фақат келмасун – Тоъунинг вафотидин уч кун сўнгра Лу хонимнинг кўзи бир маъкул сифатга кирди. Шуйлаки эрини шогирдларидин бир жавон(ёш йигит) таъзиятга келди. Қадрдон шогирдин оҳ ва оҳ ила қабул этди. Бу жавон ниҳоят музайян(безанган) бир чехра соҳиби эди. Аснои муқоламада бир оз Тоъудин ва кўброқ бонудин баҳс этди. Беканинг латофати андомидин, гўзаллигинин ва зиёдаси-ла хушлаганидин баён этди. Хоним ҳам андин мамнун ва рози қолди. Жавон шогирд яна келишини ваъда ила видоъ этди.

Бир видоъи умидворий..." Тирқиклик, ўлим, жувоннинг девонасифат аҳволи ва уч кун ўтгач(мотам муддати) шогирдининг, балки ҳаётнинг ширинлиги тасвиридан сиз ҳам лаззат олдингиз. Тоъунинг "мазорим устидаки туфроқ қуригунча" мени унутма деганию "бир видоъи умидворий..." қабри ел-пийетган жувон ниятини аниқласа-да, ҳикояни Бехбудий бошқа бир кулминация билан якунлайди. Ҳикоянинг

ЎТМИШДАН САДОЛАР

давомини ўқингда, охириги гапга эътибор беринг.

"Содиқ ул-ваъда Лу хоним у ваъдаларга интизоран, кўргангиз, қабр устига келди. Қулларни елпоғич шамоли-ла эри қабрининг туфроғини қурутуб аҳд этмоқға вақф этар..."

Кампир ҳикояни битирар-битирмас файласуфингиз шу фикрга ботди. Умр қисқа, ёшлик ширин, ёш хотун ва эрларни завқ ҳаволарга учирай. Ҳар ҳолда Лу хоним солиҳа бир хотун эмиши, аҳдини паймол этмак истамаз."

Гўзал ҳикоя! Шарқона якун. Унга ўзингиз ҳам баҳо бера бошлагингиз...

Бехбудийни идеалист дегувчилар ушбу асар орқали одамзотнинг реал ҳаётдаги эҳтиёжлари ёритилганлигини аниқлашди. Махмудхўжа Бехбудий ҳаётда прагматик бўлган. Бунинг исботини ушбу ҳикоя остидаги "Интиҳо" деб аталган сўнгсўзда (балки мурожаатдир) кўриш мумкин. "Интиҳо"да Бехбудий ҳикояни шевърага айлантириш учун шоир Сайрийга мурожаат қилган бўлса-да, унда жадид адабиёти йўналиши қандай бўлиши кераклиги ҳақида ўз фикрини билдиради.

"Эй қори, ҳикоянинг ҳосили мундин иборатдур. Адабиёти жаҳидаи мустақбала (келажак замон) мизга рақамидин ёдкори хайр илтифотига етса, хўжанди шоир муҳтарам Сайрий афандига бир туҳфадур. Мутолаасига танзил буюрсалар, шояди, рийшга назма чекилса, бизу сиздин бир хотираи мустақбала қолурди".

Бехбудий ҳикояга ёзган "Тасодиқ" деб номланган кириш сўзида ўғли Масъудхўжа билан турли дарсликлар ва бошқа бадий адабиётлар мутолаа қилаётганда ушбу воқеага дуч келганини айтади. Атоқли адабиётшунос олим Беғали Қосимов ана шу фикрларга асосан "Бехбудий асли хитой адабиётидан олинган ушбу ҳикояни ўз қалби ва қалами билан ўзбек ўқувчисига тақдим этмоқчи бўлади", деб ёзади. Шундан бўлса керак, асар жадид ҳикоячилигида асосий ўринда тилга олинмайди. Ҳолбуки, хорижий эллар, элатларни тасвирлаш усулидан жадидлар кўп бора фойдаланишган. Масалан, Фитратнинг "Сайёҳи ҳинди" асари фикримизга далил бўла олади.

Мутолаамизга ҳулоаса тариқасида айтишимиз мумкинки, фикримизча, Бехбудийнинг "Оқ елпоғич-ли чинли хотун" ҳикояси жадид ҳикоячилигининг бошланишидир.

Ҳалим САИДОВ,
филология фанлари
номзоди.

7

Мақоланинг электрон
шаклини ушбу QR-код орқали
ўқишингиз мумкин.

Сарғайган
саҳифаларда

ЛЕНИН ЙЎЛИ

ЎЗБЕКИСТОН КИ САМАРҚАНД ОБЛАСТИ
ВА ШАҲАР КОМИТЕТЛАРИ ХАТ
МЕХНАТКАШАЛАР ДЕПУТАТЛАРИ
ОБЛАСТИ СОВЕТИНИНГ ОРГАНИ

43 ЯНЛ ЧИ ҚИ Ш И
№ 144 (10.000)

21 июль
СЕШАНБА
1964 й. 1
БАҲОСИ 2 ТЯНН

Халқ депутатлари Самарқанд вилояти Кенгашининг газетаси

1961 йил

14 январь. СамДУ география факультети студентлари астрономик кузатув станциясида Марс ва Юпитер сайёраларини кузатишга киришдилар.

15 январь. Самарқанддаги областлараро рус драма театри Ҳамзанинг "Майсаранинг иши" комедиясини томошабинларга тақдим этди.

19 февраль. Самарқанд шойи тўқши фабрикаси маҳсулотлари Москвада саноат моллари виставкасида юқори баҳоланди.

29 март. "2-Булунгур" совхозиди машхур майизбоп "Учқора" нав узум етиштириш йўлга қўйилди.

18 ноябрь. Н.С.Хрущев Тошкентда Самарқанд, Тошкент областлари ва Қорақалпоғистон АССРга Ленин орденини топширди.

1964 йил

5 июль. Самарқандлик сабзавоткорлар Россиянинг Свердлов, Нижний Тагил ва Уралнинг бошқа шаҳарлари аҳолисига 1.5 минг тонна эртанги қарам жўнатдилар.

12 июль. Каттақўрғон балиқ хўжалиги Молдавиядан 180 мингдан зиёд карп балиқлари келтириб сув омборига қўйиб юборди.

17 июль. Мусобақадор Озарбайжон пахтакорларининг ўзаро текшириш бригадаси вакиллари Самарқандга келдилар.

21 июль. "Ленин йўли" газетасининг ўн мингинчи сони чиққанлиги муносабати билан Ўз Компартияси МК газета коллективага табрик йўллади.

"Ленин йўли" (ҳозирги "Зарафшон") газетаси Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг фахрий ёрлиғи билан мукофотланди.

31 июль. Самарқандда санъат байрами бўлиб ўтди. Шаҳардаги "Спартак" стадионига тўпланган минглаб санъат шайдолари К.Отаниёзов, О.Ҳайитова, Ҳ.Юсупова, Ж.Бекжонов, Т.Шарипов, М.Абдуллаева, Қ.Миркаримова ва бошқа машхур ижроичлар санъатидан баҳраманд бўлдилар.

11 октябрь. Самарқандда 9 октябрь кунини маҳаллий вақт билан соат 18 дан 44 минут-у 33 секунд ўтганда 4-5 балл кучда Ер қимирлади.

16 октябрь. 14 октябрда КПСС МК пленумида КПСС МК бош секретари, КПСС МК Президиумининг аъзоси, СССР Министрлар Советининг раиси Н.С.Хрущев вазибаларидан озод қилинди. Л.И.Брежнев КПСС МК Биринчи секретари этиб сайланди.

24 октябрь. Ўзбекистон ССР давлат "Баҳор" рақс ансамбли Самарқандда бўлиб, Иштихон, Паст Дарғом, Булунгур, Самарқанд шаҳрида концерт намойиш қилди.

14 ноябрь. Самарқанд темирйўл вокзалида Когон ва Ховос йўналишларига соатиға 140 километр тезликда йўл босадиган "Стрела" тепловозлари қатнай бошлади.

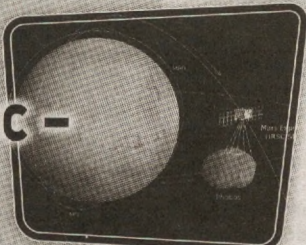
20 декабрь. Самарқандда ЎзФА ва СамДУнинг Жомий тўғилган кунининг 550 йиллиғига бағишланган бирлашган илмий сессияси ўтказилди.

Тоғаймурод ШОМУРОДОВ тайёрлади.
(Давоми бор).

* Маълумотлардаги ташкилот ва жой номлари ўша пайтда қандай аталган бўлса, аслича берилмоқда.

Фан оламида

Ер –
Фобос –
Ер

Марс ва унинг йўлдошлари Ер аппаратлари кўп мартаба етиб борган. Аммо японлар биринчи марта Марсга бориш ва қайтиб келишга қарор қилдилар.

Бунга ажабланмаса ҳам бўлади. Негаки Япония космосни ўзлаштириш бўйича Россия, АҚШ, Хитойдан кейин тўртинчи ўринда турибди. Тўғри, бу борада Ҳиндистонни ҳам эсдан чиқармаслик керак. Бироқ япон космик агентлиги ЈАХА сайёралараро лойиҳалар соҳасида чинакам ўзиб кетишга жиддий қарор қилган.

Улардан бири Марснинг иккинчи йўлдоши Фобосга бориб қайтиш. Биринчи миссия 2024 йилга режалаштирилмоқда. Илмий миссиянинг Фобосда бўлиши уч йилдан кўпроққа мўлжалланмоқда. Фобосга етиб борган аппарат унинг тупроғидан намуна олишда 11 та асбобдан фойдаланади: 2 метр чуқурликдан қовлаб олинган 10 грамм тупроқ намунаси Ерға етказиб келинади.

Танбаллар
учун

Боғични боғлашга эриятисизми? Ёки қорнингиз ҳалақит бераяптими? «NIKE» компанияси сиз учун автобоғичли кроссовка ишлаб чиқаришни йўлга қўйди. Уни NBAнинг «Мемфис Гриззлис» баскетбол жамоаси ўйинчиси Жа Морант ўзида синаб кўрди. Нархи 400 доллар бўлган кроссовка, фақат баскетболчилар учун эмас, ундан ҳамма фойдаланиши мумкин. Хўш, боғич қандай қилиб автоматик боғланади? Жуда оддий. Кроссовкадаги тутмачани босасиз, вассалом. Ёки қўлингизда пойабзалга қўшиб сотилган пулът тутмачасини босасиз.

«Мир новостей»
(2020 й. 12-сон)

Гитлерни
васваса хароб қилган

Гитлернинг ўз жонига қасд қилганининг 75 йиллигига таниқли немис тарихчиси Фолкер Ульрихнинг шов-шувли «Гитлер: қулаш – 1939-1945» китоби пайдо бўлди. Унда Европа ва Россия бошига ёғилган фожианинг янги томонлари очиб берилган, деб ёзади «Мир новостей» (2020 й. 12-сон) ҳафтаномси.

Ульрих давлат бошига қандай қилиб чиқиб олган фанат-маньяк бутун Европа оламини вос-вос ҳолатига туширганини кўрсатади. Тарихчи руҳий хаста ғалати кимсага немислар қандай ишониб давлатни топширганига ажабланади. Бундан ташқари, Гитлер чаласавод ва калтафаҳм васвасачи эди. Совет Иттифоқиға бостириб кириши Гитлернинг ўлимига маҳкум хатоси эди, деб ёзади Ульрих. Тарихчининг таҳминича, хом хаёлга берилган Гитлерни 1940 йилда Дюнкердеда денгизга қўшин ташлаб француз ва британияликларни осонгина тор-мор қилгани кўзини кўр қилиб, ўзининг саркардалиқ «дахоси»га ҳаддан ташқари ишонтириб юборганди. Биринчи жаҳон урушида Германияни мағлуб этган Британия армиясини Гитлер Европада энг қучлилардан бири деб ҳисобларди.

Немис қўшинлари Ла-Манш қирғоқларида тўхтаганда фюрер Буюк Британияга бостириб киришдан воз кечади. У британияликлар зарбасига дуч келишдан хавфсирарди. Агар британияликлар сал қатъият кўрсатиб, қуролларини ташламай қаршилиқ кўрсатишганда Гитлер Совет Иттифоқиға ҳужум қилишга журъят етолмаган бўларди. Уша ғалаба, яна Франциянинг капитуляцияси нацистлар Германиясининг тарихида бурилиш нуқтаси бўлди. Гитлер шарқда бунини янада енгил ғалабалар кутаётганига ишонарди. Реал тарих билан яхши таниш бўлмаган Фюрер Совет Иттифоқи ярим ёввойи славян қабилалардан иборат бўлиб, қаршилиқ

кўрсатишга ожиз деб ўйлар эди. Ҳозиргина бир неча кун ичида Европадаги бош рақиби «ёввойи славянлар»ни яқсон қилган унинг армияси бир ҳамла билан Москвага ҳам қиради ва большевикларнинг бешиги Ленинградни эгаллайди деб хомхаёл қиларди. Генералларидан бирортаси юрак ютиб, унинг кўрсатмаларига қарши фикр билдира олмади.

1941 йил 22 июнь тунда Германия бронетанк қўшинлари СССРга шиддат билан бостириб кирди. Маршал Георгий Жуков ўз хотираларида айрим совет ҳарбий бошлиқлари СССРга ҳужум тўғрисида разведка хабарларини ҳақиқатдан йироқ дея Сталинни чалғитишганини келтиради. 14 июнда Сталин Мудофаа халқ комиссарлигининг армияни тўлиқ жанговар ҳолатга келтириш таклифини рад этиб, Жуков ва Тимошенкога «разведканинг ҳамма хабарига ҳам ишонармаслиқ керак» дейди. У фақат 22 июнь кечаси бутун армияни жанговар ҳолатга келтиришга фармойиш беради, афсуски, ҳужумни қайтариш, қарши зарба беришга тайёргарлик кўриш учун вақт қолмаган эди.

Немис танклари тўхтовсиз тўрт кун ичида 300 километр ичкарига бостириб киргандагина Сталин Германиянинг ҳужум қилмаслиқ тўғрисидаги шартномани бузганига ишонч ҳосил қилди ва мамлакатни уруш ҳолатига келтирди. Гитлери стратегик Эрих Минштейннинг хотираларига кўра рейхнинг элита танк корпуслари катта йўқотишга дуч келган.

Тарихнинг
ўқилмаган
саҳифалари

Сўнгра немис тарихчиси фашистларни минглаб совет ҳарбий асирларига шафқатсиз муносабатда бўлаётганини кўрган Қизил армия душманини орқага улоқтириб ташлаш учун ҳаёт-мамонт жангига кирганини ёзади.

Ульрих Иккинчи жаҳон урушида Сталинграднинг беш ойлик қаҳрамонона мудофааси Гитлери тор-мор қилинишида тарихий бурилиш нуқта бўлди, деб атайди. Тарихчи қонга ботган Волга бўйида совет аскарлари енгилмас дейилган фашистларга қарши қандай жасорат билан жанг қилишларини тасвирлайди.

Гитлер 1942 йилдаёқ ўзининг ғалабасига шубҳа билан қарай бошлайди, деб таъкидлайди муаллиф. Аммо калтафаҳмлиги туфайли бирор музокарага боришни истамайди.

Урушда мағлубиятдан сўнг немис миллати Фюрер томонидан амалга оширилган қиргин-барот ҳақида ўзини ҳеч нарса билмасликка олди. Ваҳоланки, улкан индустрия, унда банд бўлган минглаб одамлар – армия, полиция, хизматчилар, темирйўлчилар, крематорий қурган ва унга захарли газ етказиб берган фирмалар – бари-бари инсониятни қонга ботиришга сафарбар этилганди. Гитлерга хизмат қилишга қасамёд қилган барча немисларни айблайди.

Т.МУРОД таржимаси.

САВОЛ-ЖАВОБ

ТОШКЕНТДАН
уй олишингиз ва доимий
рўйхатда туришингиз мумкин

- Жума шаҳрида яшайман. Иш фаолиятимни Тошкент шаҳрига кўчиришмоқчиман. Шунинг учун янги қурилатган кўп қаватли уйлاردан квартира сотиб олмақчиман. Бунинг учун менга прописка масаласида муаммо бўлмайди? Пропискамни Тошкент шаҳрига қўйиш учун қайси идорага мурожаат қилишим керак?

А.ТОШТЕМИРОВ, Паст Дарғом тумани.

- Президентимиз шу йил 13 майда имзо чеккан "Тошкент шаҳри ва Тошкент вилоятида доимий прописка қилиниши лозим бўлган шахслар – Ўзбекистон Республикаси фуқаролари тоифаларининг рўйхати тўғрисида"ги қонунга ўзгартиришлар ва қўшимча киритиш ҳақида"ги қонун аҳолимиз олдидagi ички миграция бўйича чеклов ва тўсиқни олиб ташлади. Энди Ўзбекистоннинг қайси ҳудудида яшайдиган қатъий назар Тошкентдан уй сотиб олган фуқаро учун прописка талаб қилинмайди. Жумладан, сиздан ҳам.

Шунингдек, ушбу қонунга кўра, янги уйлари сотиб олганда давлатга қўшимча тўланадиган шартнома нархидан 5 фоиз миқдоридagi ставка ҳам бекор бўлди. Яъни, шу йил 20 май куни қабул қилинган "Давлат божни тўғрисида"ги қонунга ўзгартиш ва қўшимчалар киритиш ҳақида" қонунга кўра, Ўзбекистон-

да доимий яшовчи ва республиканинг бошқа минтақаларида доимий пропискага эга бўлган жисмоний шахслар томонидан Тошкент шаҳри ва Тошкент вилоятида янги қурилган кўчмас мулк сотиб олинганда мол-мулкнинг олди-сотди шартномаларини тасдиқлаганлик учун шартнома суммасининг 5 фоизи миқдордаги давлат божни ставкаси чиқариб ташланди.

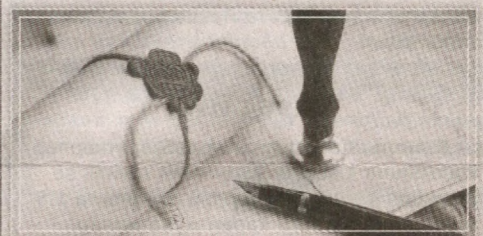
Пропискага қўйиш билан боғлиқ саволингизга келсак, бу иш, яъни рўйхатга олиш фуқаронинг хоҳишига кўра ички ишлар органлари, давлат хизматлари марказлари ёки Ягона интерактив давлат хизматлари портали орқали бир кун ичида амалга оширилади.

Шавкат РЎЗИНАЗАРОВ, Паст Дарғом тумани адлия бўлими масъул ходими.

Яна васиятнома ҳақида

- Васиятномани тасдиқлаш тартиби қандай амалга оширилади?

Муниса РАҲМАТОВА, шифокор.

- Нотариуслар томонидан нотариал ҳаракатларни амалга ошириш тартиби тўғрисидаги Йўриқномага асосан васиятнома матни васият қилувчи томонидан ёзилиб, нотариусга шахсан тақдим этилган ёки унинг сўзларидан нотариус томонидан ёзиб олинган бўлиши лозим.

Васиятномани тасдиқлаб беришда васият қилувчидан унинг васият қилинаётган мол-мулкка бўлган ҳуқуқини тасдиқловчи ҳужжатларни тақдим этиш талаб қилинмайди.

Васиятнома ёзилган жойи, санаси ва вақти кўрсатилган ҳолда ёзма шаклда тузилиши лозим. Ёзма шаклдаги васиятнома васият қилувчининг ўз қўли билан имзоланиши, фамилияси, исми ва отасининг исми тўлиқ ёзилиши шарт.

Агар васият қилувчи жисмоний нуқсонлари, касаллиги ёки саводсизлиги туфайли васиятномани ўз қўли билан имзолай олмаса, унинг илтимосига биноан нотариус ҳозир

бўлганида васият қилувчи ўз қўли билан имзолай олмаганлигининг сабаблари кўрсатилган ҳолда, васиятномага бошқа шахс имзо қўйиши мумкин.

Васият қилувчи исталган вақтда васиятномани ўзгартириш ва бекор қилиш ҳақида хоҳлаган нотариал идорага мурожаат этиши мумкин. Бундай ҳолда нотариус васиятномага ўзгартириш киритилганлиги ёки унинг бекор қилинганлиги тўғрисида Тизимга маълумот киритилади.

Қонуннинг 26-моддасида назарда тутилган мансабдор шахслар томонидан тасдиқланган васиятноманинг ҳамда уни ўзгартириш ёки бекор қилиш учун асос бўладиган ҳужжатнинг биттадан нусхаси васият қилувчи доимий прописка қилинган жойдаги идоравий нотариал архивга сақлаш учун кечиктирмай юборилиши шарт. Идоравий нотариал архив ходими томонидан шу куннинг ўзида Тизимга ушбу васиятнома ҳақидаги маълумот киритилади.

Нотариус сақлаш учун келиб тушган васиятномани текшириб қўриши ва унинг қонун ҳужжатларига номувофиқлигини аниқлаган тақдирда, бу ҳусусда васият қилувчига ва васиятномани тасдиқлаган мансабдор шахсга маълум қилиши шарт.

Нотариус васиятномани тасдиқлашда васият қилувчига Ўзбекистон Республикаси Фуқаролик кодексининг 1127 ва 1142-моддалари мазмунини тушунтириши ва бу ҳақда васиятнома матнида кўрсатиб ўтиши лозим.

Саволларга Самарқанд шаҳрида хусусий амалиёт билан шуғулланувчи нотариус Сарвар РАҲМОНОВ жавоб берди.

Аҳолига тадбиркорлик бўйича
масофадан таълим берилмоқда

- Тадбиркорликка қизиқаман, аммо ҳужжат юритиш, банк операцияларини бажариш, бизнес-режа тузиш бўйича кўникмам йўқ. Ҳозирги шароитда масофадан, онлайн тарзда тадбиркорликка ўқитадиган марказлар борми?

Аслиддин ТУРДИЕВ, Пайариқ тумани.

- Бор. Бизнинг "Тадбиркорлик фаолияти асосларини ўқитиш республика маркази" вилоят филиали бугунги пандемия шароитида уюшмаган ёшлар, маҳаллалардаги ишсиз аҳоли учун масофавий бепул тадбиркорлик ўқув курсларини ташкил қилди.

Бунда сиз 22 соатга мўлжалланган "Тадбиркорлик фаолияти асослари" ва "Молиявий саводхонлик асослари" масофавий (онлайн) курсларида иштирок этишингиз мумкин. Машгулотларни соҳанинг малакали мутахассислари олиб боради. Бир ҳафта давом этадиган машгулотларда мустақил равишда бизнес фаолиятини бошлаш, бизнес-режа тузиш, банкда миллий ҳамда хорижий валютада ҳисобварақ очиш, кредит олиш шартлари, тартиби ҳамда тадбиркорларга яратилаётган имтиёзлар бўйича зарур билим

ва кўникмаларга эга бўласиз. Қўшимча саволлар бўлса, мутахассислар машгулотлар сўнггида яна маълумот беришади. Ҳафталик курслар якунида тингловчиларга сертификатлар берилади.

Курсларда қатнашиш учун рўйхатдан ўтиш шартлари ҳақида марказимизнинг alternatus.uz ёки director.uz онлайн ўқув курслари портали орқали билишингиз мумкин.

Маълумот ўрнида: карантин даврида ташкил этилган курсларимизда ҳозиргача 151 нафар тадбиркорлик фаолиятига қизиққан тингловчилар қатнашиб, сертификатга эга бўлди.

Нодир БОБОКАЛОНОВ, Тадбиркорлик фаолияти асосларини ўқитиш республика маркази вилоят филиали раҳбари.

«Суюнчи пули» учун энди пенсия
жамғармасига бориш шарт эмас

- Шу пайтгача бола туғилганда суюнчи пули олиш ёки оила аъзоларидан кимдир вафот этса дафн этиш нафақаси тайинлашни сўраб пенсия жамғармасига мурожаат қилар эдик. Энди бошқача тартиб жорий этилди, деб эшитдик. Шу ростми?

Валихон ТЎХТАЕВ, Нуробод тумани.

- Ҳа, бу борада фуқаролар учун энгиллик яратилди. Вазирлар Маҳкамаси жорий йил 23 май куни "Аҳолини ижтимоий ҳимоя қилиш соҳасида давлат хизматлари кўрсатишининг айрим маъмурий регламентларини тасдиқлаш тўғрисида" қарор қабул қилди. Қарорга кўра, бир қатор маъмурий регламентлар тасдиқланди.

Жумладан, жорий йилнинг 1 июнидан бошлаб фуқаролар фарзанд туғилганда бериладиган бир марталик нафақа (суюнчи пули) ва дафн маросими учун нафақа тайинлаш, шунингдек, пенсия ва нафақа олувчилар рўйхатида мавжудлиги ҳақида ҳамда пенсия ва нафақа миқдори тўғрисида маълумотномаларни давлат хизматлари марказига (ДХМ) борган ҳолда ёки Ягона интерактив давлат хизматлари портали (ЯИДХП) орқали олиши мумкин.

Бунда барча ишловчи ёки ишламайдиган фуқаролар бола туғилган кундан бошлаб 6 ой ичида, дафн этиш нафақасини эса вафот этган кундан 60 кун ичида ДХМ ёки ЯИДХП орқали мурожаат этишлари лозим бўлади.

Фуқаролар суюнчи ва дафн нафақасини олиш учун ўзларига қулай бўлган Халқ банки филиалини танлаган ҳолда, нафақаларни ушбу филиал орқали олиш имкониятига эга.

Тегишли сўровнома Бюджетдан ташқари пенсия жамғармасига юборилади. Пенсия жамғармаси ўз навбатида нафақани тайинлаш ёки рад этиш тўғрисида қарор қабул қилади. Нафақа тайинланган тақдирда, нафақани қачон ва қаердан олиш тўғрисида маълумот, нафақа тайинлаш рад этилганда рад этиш сабаблари кўрсатилган маълумот тегишли давлат хизматлари марказига ёки Ягона интерактив давлат хизматлари порталига электрон тарзда юборилади. Мазкур давлат хизмати кўрсатилгани учун йиғим ундирилмайди.

Корхона ва ташкилотлар ҳозирда амалдаги тартибга кўра май ойи учун нафақа ва бошқа тўловларни қоплашга пенсия жамғармаси бўлимларига кейинги ойнинг 10 санасига қадар талабнома тақдим этадилар. Шундан келиб чиқиб ишловчи фуқаролар бўйича суюнчи ёки дафн этиш нафақасини июнь ойининг 10 санасига қадар тақдим этишлари керак бўлади ва кейинчалик июль ойидан бошлаб суюнчи ёки дафн нафақаси учун талабномалар тақдим этилмайди.

Саволга Бюджетдан ташқари пенсия жамғармаси вилоят бошқармаси бўлим бошлиғи Абдурашид РАҲИМОВ жавоб берди.

- Экин майдонларимизни зарпечак ўти қоплаб оляпти. Буни бар-тараф этишнинг қандай самарали усуллари бор?

Н.ХОЛМАТОВ, Оқдарё тумани.

Зарпечак
зарарли
ўт

- Зарпечак картошка ва сабзавотларга жиддий зарар келтиради. Бу бегона ўт маданий экинларда уларнинг танасига гаусториялари ёрдамида ёпишиб, органик ва ноорганик моддаларини сўриб озиқланади, ўсимликни нимжонлашти-ради, ўсишдан қолдиради, оқибатда ўсимлик бутунлай қуриб қолади.

Зарпечакни қўл кучи билан йўқотиш жуда мушкул иш. Агар ўсимликлар зарпечакдан тозаланган бўлса, уни дала четига кўмиб ташлаш лозим. Зарпечакка қарши гербицидларни қўллаш энг самарали усул ҳисобланади. Бунинг учун Трефлан, Пивот гербицидлари, шунингдек, Трефлурекс гербициди ҳам зарпечакнинг 89 фоизгача йўқ бўлишини таъминлайди.

Акрам ФОЗИЛОВ, вилоят ўсимликлар карантини давлат инспекцияси ходими.

Давлат хизматлари агентлигига саволим бор...

- Карантин сабабли никоҳни қайд этиш учун аризани онлайн тарзда топширгандим. Энди қачон никоҳ қайд этилади?

- Никоҳланувчилар ФХДё органига никоҳ қайд этилишидан бир ой илгари никоҳга кириш тўғрисида ариза беради. Никоҳ ФХДё органларида ариза қабул қилингандан сўнг бир ой муддат ўтгач қайд этилади. Қонунчиликка мувофиқ ФХДё органи қуйидаги ҳолларда бир ой ўтгунча қадар никоҳни қайд этиши мумкин. Ҳомиладорлик, бола туғилиши, бир тарафнинг касаллиги.

- МЧЖ таъсисчисман. Карантин вақтида савдо фаолиятида юзага келган қийинчиликлар туфайли жамият таъсис фондиди камайтириш тўғрисида эълон беришим ва уни ДХМга тақдим этишим шартми?

- Шифокорлар тахминига кўра, июнь ойининг 15 санасида фарзандли бўла-миз. Фарғона вилоятдан келиб, ҳозирда Самарқанд шаҳрида турибмиз. Бола туғилганидан кейин, суюнчи пулини олиш учун Фарғонага боришимиз шартми?

- Вазирлар Маҳкамасининг 2020 йил 23 майдаги "Аҳолини ижтимоий ҳимоя қилиш соҳасида Давлат хизматлари кўрсатишининг айрим маъмурий регламентларини тасдиқлаш тўғрисида"ги қарорига мувофиқ, фарзанд туғилганда бериладиган бир марталик нафақани тайинлаш учун фуқаролар экстерриториал тамойили асосида исталган ҳудуддаги Давлат хизматлари марказларига ёки масофадан туриб, www.mt.gov.uz сайти орқали онлайн тарзда ариза беришлари мумкин. Ушбу турдаги давлат хизматлари фуқароларга бепул кўрсатилади.

- Уй-жой шароитимизни яхшилаш учун субсидия олишга карантин шароитида электрон ариза топширган эдик. Мана бир ойдан бери жавоб йўқ. Нима қилишимиз мумкин?

- Ушбу турдаги аризаларни қўриб чиқиб, комиссия ҳулосасини тақдим этиш муддати 19 иш куни этиб белгиланган.

Давлат хизматлари агентлиги томонидан www.mt.gov.uz портали орқали юборилган аризаларни қўриб чиқишда ваколатли органлар томонидан аризаларни қўриб чиқиш муддати бузилганда, ариза асоссиз равишда рад этилганда ёки бошқа қонунбузилиш ҳолатларига йўл қўйилганда фуқаролар агентлигининг қисқа рақамли 1148 ишонч телефони орқали душанба кунидан жума кунига қадар соат 09:00 дан 18:00 гача мурожаат қилишлари мумкин.

- "Ўзбекистон Республикаси Маъсулияти чекланган ҳамда қўшимча маъсулиятли жамиятлар тўғрисида"ги Қонунининг 19-моддасида жамият ўз устав фондиди (устав капитални) камайтириш тўғрисида қарор қабул қилинган санадан эътиборан 30 кун ичида жамиятнинг устав фонди камайтирилгани ва унинг янги миқдо-

ри ҳақида жамиятнинг ўзига маълум бўлган барча кредиторларини ёзма равишда хабардор қилиши, шунингдек, қабул қилинган қарор тўғрисида оммавий ахборот воситаларида хабар эълон қилиниши шартлиги белгиланган.

Вазирлар Маҳкамасининг 2017 йил 9 февралда-

ги 66-сон қарори билан тасдиқланган "Тадбиркорлик субъектларини давлат рўйхатидан ўтказиш тартиби тўғрисида"ги Низомга асосан, Жамият устав фондиди камайтириш тўғрисида оммавий ахборот воситаларида берилган хабарни Давлат хизматлари марказига тақдим этилиши кўрсатилмаган.

Давлат хизматлари агентлиги Самарқанд вилоят бошқармаси ахборот хизмати.

САВОЛ-ЖАВОБ

Бу йилги тест синовлари қандай ўтади?

? Тест синовлари ўтказиладиган бинога қанча абитуриент қамраб олинадиган? Улар орасидаги масофа неча метр бўлади?

Мазкур ўқув йилида тест синовлари ўтказиладиган биноларда кўпи билан 700 тагача ўрин тайёрланади. Ҳар бир абитуриент учун камида 3 квадрат метрдан кам бўлмаган жой ажратилади, олдинги йилларда бу кўрсаткич 2 квадрат метрни ташкил этган.

Абитуриентнинг тана ҳарорати ўлчанган, бинога киритилади. Бинолар камида 4 марта дезинфекция қилинади.

? Бино ичида абитуриентлар учун қандай шароитлар яратилади?

Тест синовларида фойдаланилаётган биноларнинг барчасида ҳавонинг муътадиллигини таъминлаб бериш мақсадида 40 дан ортиқ катта қувватли совитгич ўрнатилган. Ҳар бир абитуриент алоҳида бир кишилик стол-стул, ичимлик сув, ручкалар билан таъминланади. Бинодан чиқмаган ҳолда тиббий хизмат кўрсатиш ва санитария-гигиеник воситалар билан таъминланган узеллардан фойдаланиш имкониятлари яратилади.

? Агар абитуриент тест синовидан икки-уч кун олдин бетоб бўлиб қолса ёки карантин ҳудудида сақланаётган бўлса, унга кейинроқ имтиҳон топшириш имкони бериладими?

Ўзбекистон Республикаси олий таълим муассасаларининг бакалавриятга ўқишга қабул қилиш учун кириш тест синовларини ўтказиш тартиби тўғрисидаги Низомнинг 7-бандида "...Абитуриент рухсатномасида кўрсатилган сана ва вақтда тест синовларида иштирок этиши, абитуриент учун мазкур сана ва вақт қатъий ҳисобланади, унга бошқа сана ва вақтда тест синовларида иштирок этиш учун рухсат берилмаслиги" келтирилган. Шунга асосан абитуриентга бошқа сана ва вақтда тест синовларида иштирок этиш учун рухсат берилмайди.

? Ота-оналарга ўтган йилгидек ташқарида мониторингдан кузатиб туриш имкони бериладими?

Карантин шароитида хавфсизликка риоя қилиш мақсадида абитуриентларнинг ота-оналари ва яқинларининг кузатуви сифатида тест биноси атрофида тўпланиш чекланади.

Биноларда тест синовларини тўлиқ назорат қилиш мақсадида ҳар бир гуруҳ учун алоҳида видеокузатув тизими ўрнатилган. Бинодаги тест жараёнини абитуриентларнинг ота-оналари ҳам уйдан туриб онлайн тарзда кузатиб бориш имконига эга бўлади.

? Тест жараёнида мобил телефон ёки шпаргалкадан фойдаланаётган абитуриентга қандай чора кўрилади?

Тест синовлари жараёнида абитуриентлар томонидан мобил телефон ёки шпаргалкадан фойдаланиш ҳолати содир этилганда, абитуриент тест синовларидан четлаштирилади.

? Агар абитуриент тест синовини жараёнида бетоб бўлиб қолса, унга қандай тиббий ёрдам кўрсатилади?

Тест синовлари бўлиб ўтадиган ҳар бир бинода зарур тиббий восита ва дори-дармонлар билан таъминланган тиббиёт хоналари ташкил этилиб, уларда малакали тиббиёт ходимларининг навбатчилиги йўлга қўйилади. Улар томонидан керакли биринчи тиббий ёрдам кўрсатилади. Зарур ҳолларда беморни энг яқин шифохонага етказиш учун соғлиқни сақлаш бошқармаси томонидан ҳудудда камида 4 та "Тез ёрдам" автомашинаси ажратилади.

? Самарқанд шаҳрида тест синовини ўтказиш учун қанча бино ажратилди?

Самарқанд вилояти бўйича тест синовларини ўтказиш учун Даҳбед, Бўстонсарой-Рудакий кўчалари кесилишмасида жойлашган СамДУ академик лицейи, Спортнинг ўйин турлари ва енгил атлетикага ихтисослаштирилган БЎСМ, Самарқанд педагогика ва хизмат кўрсатиш коллежининг 6 та биноси танланган. Олдинги йилларда 5 та бинода 1 сменада 3060 нафар абитуриент тест топширган бўлса, бугунги пандемия шароитида 6 та бинода жами 2130 нафар абитуриент бир сменада тест топшириши мумкин бўлади.

Саволларга Давлат тест маркази Самарқанд вилояти бўлими бошлиғи вазифасини бажарувчи Воҳид СИРЛИБОВЕВ жавоб берди.

Манзилимда порлаб турган нур

Асадулла ШУКУРОВ – Ўзбекистон Ёзувчилар уюшмаси аъзоси, таржимон ва журналист. Сариосиё туманида туғилган ижодкор Самарқанд адабий муҳитида камол топди. Кўҳна кентдаги қатор нуфузли газета-ларда ишлади. Ҳозирда "Ноширлик ёғдуси" нашриёти муҳаррири.

Шоирнинг "Тонг нафаси", "Тақдир тегирмони", "Ашки ошиқ", "Чил баҳору чил хазон", "Атри ваҳдат", "Намозгоҳи хуршед", "Осиёи қисмат", "Гулбўсаи ишқ", "Баҳори мактаб", "Чорбоғ" каби китоблари нашр этилган. Таржимон сифатида бир қатор дарсликлар, Эркин Воҳидовнинг ҳажвий шеърларини тожик тилига таржима қилган.

Қуйида шоирнинг шеърларидан намуна ўқийсиз.

ҚУЁШ НАМОЗГОҲИ

Самарқанд – бедор-у, уйқусираган,
Кўкўпар минорин ёқасидан жим
Самога боқаркан, янгиланарди
Чок бўлган дилида яралар қадим!

Осмон ғамга тўлиб йиғлар, кўз ёши
Минорлар танидан оқиб тушарди.
Гўё эслаб йиғлар сарбадорларин
Осмон, миноранинг тўкилиб дарди.

Бемаҳал уйқуга чўмган Самарқанд
Яна умид тонгин кутар интизор.
Ёмғирдан – таҳорат, қалдирик – азон,
Қуёш намозгоҳи эрур ҳар минор.

Заққум асрларнинг зулмати аро
Тарих кўрди минор бўлганин бошлар.
Ёддан чиқарми ҳеч жабру бедодлик,
Эл кўзидан оққан аччиқ кўз ёшлар?

Гарчи ғуссалари сиймас фалакка,
Нега наъра тортмас минор кеча-кун?
Шунча салобату ҳайбати билан
Даврнинг чизигин кесмайди нечун?

СОМОН ЙЎЛИ

Бу кеча осмоннинг юлдуззориди
Булут подасидек ўтлаб, олди тин.
Фалакнинг кўраги сут билан тўлиб,
Чок этиб, йиртишди мовий кўйлагин.

Ўн тўрт кунлик ойнинг товланиб меҳри,
Нурдан сут ёғдирди ерга эгилиб.
Ҳиссиёз булутларнинг тўдаси ногоҳ
Ойнинг кўрагини ташлади тилиб.

Фалак юлдуззори ичра сўнг бизга
Битта пода йўли арода қолди.
Сомон ташмоқлик учун ўша йўл
Сен учун, мен учун самода қолди.

ЭЙ КЎНГИЛ!

Ишқ савдоси бошимда маним,
Кетсанг, синар юрагим чил-чил.
Ишончингни қозонолмадим,
Эй кўнгил, эй кўнгил, эй кўнгил!

Дилимни ром этган дилбарсан,
Фариштасан чиндан, ишонгил.
Париюзлик бир суманбарсан,
Эй кўнгил, эй кўнгил, эй кўнгил!

Бахш этарсан базмига сурур,
Орамиздан сира ўтмас қил.
Манзилимда порлаб турган нур,
Эй кўнгил, эй кўнгил, эй кўнгил!

Менга сира қилмагин жафо,
Менга фақат вафодорлик қил.
Ёғдирарсан жонимга сафо,
Эй кўнгил, эй кўнгил, эй кўнгил!

ТОНГ

Тонгнинг сутдай оқбадан қизи
Ювгач шомнинг қора қозонин,
Ноз-ла келди, биллур кўзларим
Дарчасининг ортига сокин.

Унинг нозик қўли уйқумнинг
Деразасин чертади бир-бир.
Мен билмасман, не сир бор унда?
Қандай арз-у ниёзи бордир?!

Нурга чорлар азони билан,
Қолсам уйқу дунёси аро.
Ё малакми, хонамга келмиш
Этайин деб намозин адо?!

ВАҲМ

Бу ҳаётда неча бор ўлдим,
Тўлган каби тубсиз паймонам.
Бу ҳаётда неча марта лаб
тор лаҳадга айланди хонам.

Душманларнинг қасдига аммо
яшайвердим билмасдан чарчоқ.
Шунча алам, шунча ғам билан
шоду хуррам бўлдим қандоқ?!

Гоҳ ўзимда, гоҳ эдим беҳуд
тирикликнинг йўллари аро.
Бир неча бор ўлардим бироқ
бандаликни келтирмай бажо!

Қўрқувим йўқ ўлиқдан ҳаргиз,
мурдавашлар кўрқитар мени.
Ўлиқдиллар билан яшамок,
алжирашлар кўрқитар мени.

МУСОФИРНИНГ КЎЗ ЁШИ

Дарбадар кезади кўк булутлари,
Сарсону ломакон қолгандек бари.

Мендек бир мусофир юртига шошар,
Неча юзлаб адир, қирларни ошар.

Талпинар Ватанга қадар кеча-кун
Наҳотки зору зор йиғламоқ учун?!

Асадулла ШУКУРОВ.

Муштарий фикри

Инсон боласи яхши тарбия топиб, гўзалликни илғай биладиган, нозикликни пайқай оладиган, соф ва покиза ҳаётни ҳис қилишга одатланадиган ҳолатда вояга етмоғи лозим. Шунда у ёмон ва хунук иллатлардан, кир ва ифлос қилмишлардан жирканадиган бўлиб етишади.

Ўктам ЭРКАЕВ, Самарқанд шаҳри.

Янги китоб

"Чўққиларга интилиб"

Ёш ижодкор Дўстбек Сулаймоновнинг яқинда Тошкент шаҳридаги "Turon-Iqbol" нашриётида чоп этилган ушбу китобдан жой олган ҳикоялар тоғлар бағридаги ватандошларимиз ор-номуси, ғурури, лафзи, қўйингки бутун ҳаётдан сўзлайди.

"Бўри ови", "Ойнинг ўн беши қоронғу", "Йўқчилик қурсин", "Жийрон", "Хиёнат юки" ҳикояларида қишлоқ одамларининг оддий ҳаёти ва миллий менталитетимизга хос жиҳатлар тасвирланган. Ҳаётни борица, ортиқча бўёқларсиз акс эттирган ҳикояларни ўқиган ўқувчи беихтиёр ижодкор исмига чўққилар сари интилади. Бу чўққилар ҳавоси мусоффо, ғуборлардан холи қалблардир. Ижодкорнинг умиди ҳам шунки.

Фазаилдин РЎЗИБОВЕВ.

Аёллар матонати ҳақидаги ҳайқириқ

Беш ўғлини жанг майдонига жўнатган, улардан айрилган, фарзандлари ўлиб, ўзи тирик қолган онанинг фарёидан аччиқроқ нима бор? Ахир ўғиллари билан бирга унинг ҳам орзу-умидлари қабрга қўмилмайдими? Беш ўғилдан айрилган она қандай қилиб тирик қолади? Қандай қилиб, бева келинларига, отасиз набираларига бош бўлади? Қандай қилиб бу шафқатсиз ҳаётда бош кўтариб юради? Умрнинг авж нуқтасидан қулаганингдан сўнг ҳам ҳаёт борми? У қанақа ҳаёт?!

Оқлаш мумкин бўлган бирорта уруш йўқи тарихда. Урушларда ғолиблар ва мағлублар йўқ. Урушларда ярадор оналар бор. Биринчи ва кейинги ўқларнинг бари оналарнинг кўксига тегади.

"Илҳақ" фильми шулар ҳақида ҳикоя қилади. Уни йиғламай кўриш мумкин эмас.

Халқни, миллатни буюк қилган кечмишлар йиғлатади. Зулфия она икки ўғлидан бир-данига қора хат олган чоғда, тонг билан дарвозадан чиқиб кетади. Келинларнинг бири сезиб қолади. Онанинг ортидан сездирмасдан пойлайди. Она тўлиб, ҳайқириб оқаётган, соҳилларида ҳеч ким йўқ

дарёнинг бўйига бориб овози борича бақириб йиғлайди, долдайди. Режиссёр шу эпизодни бошлаб топган...

Бу кино буюк жасорат ҳақида, халқ ва аёллар матонати ҳақида ҳайқириқ бўлибди. У бизга ва биздан кейинги авлодларга кечаги кунлар ҳақиқатини ай-

тувчи ровийдир. Ўғилларининг қайтишига ишонган оналар, келинчақлар ҳақидаги достондир. Ундаги ҳамма гаплар рост, ҳаёт ҳақиқатлари. Асрнинг энг огрикли нуқтасидир. Енгилмас ва матонатли она ҳақидаги кўшиқдир.

Бундай оналар юртимиз ва миллатимиз ичида кўпчилик эди. Отаси, эри, тут шохидан отлар минган укама, Отларини ётлар минган укама, Жангга кетди жўрасига эргашиб, Қирқ йил кутдим, бир келмади қир ошиб, Уруш, топиб бергин, жоним укамни!

Эрка сингил эдим, камим йўқ эди, На қўрқув, на армон, ғамим йўқ эди, Бошимда соябон акам бор эди, Йўлини пойлашиб қизлар зор эди, Уруш, топиб бергин, менинг акамни!

Осмонларда юрган қиз бола эдим, Кўнгил берган ёрим бўз бола эди. Гарчанд, сочларим оқ, бўйларим камон, Ўн саккиздан ўтмай кутаман, ҳамон, Уруш, топиб бергин, севар ёримни!

тоғаси, амакиси, ака-укаси урушга кетган аёллар жуда кўп эди. Уруш олганларини ҳеч қачон қайтиб бермайдилар. Уруш, номинг ўсин! Аёллар, болаларингиз жисму жонига сут билан қўшиб беринг, сингидиринг. Улар урушни ёмон кўрсинлар! Кино шулар ҳақида сўзлайди, унда тасвирланган аёллар мана бундай бўзлайди:

Топганимни туюб, тўйлар қилмадим, Қирларнинг устида ўйлар қилмадим. Ўқлар мени олмай, ўғлимни олди, То абад қўлларим ёқанда қолди. Уруш, топиб бергин, менинг ўғлимни!

Тоғдай елкасига бош қўёлмадим, Ҳаттоки, қабрига тош қўёлмадим. Мен тенги қизларнинг ҳаммаси етим, Юз йил яшасам ҳам ўчмайди ўтим. Уруш, топиб бергин, менинг отамни!

Хосият БОБОМУРОВА,
Ўзбекистонда хизмат
кўрсатган маданият
ҳодими.